Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija

VĮ VALSTYBINIŲ MIŠKŲ URĖDIJOS
KURŠĖNŲ REGIONINIO PADALINIO
(IKI 2018 M. SAUSIO 8 D. BUVUSI VĮ KURŠĖNŲ MIŠKŲ URĖDIJA)

VIDINĖS MIŠKOTVARKOS PROJEKTO
SUDEDAMOJI DALIS



GAMTOSAUGINIŲ PRIEMONIŲ PLANAS

KAUNAS, 2018

Pramonės pr. 11a, 51327 Kaunas
Telefonai: (8-37) 49 02 54, 49 02 35
Faksas: 49 02 33

VĮ VALSTYBINIŲ MIŠKŲ URĖDIJOS
KURŠĖNŲ REGIONINIO PADALINIO
(IKI 2018 M. SAUSIO 8 D. BUVUSI KURŠĖNŲ MIŠKŲ URĖDIJA)

VIDINĖS MIŠKOTVARKOS PROJEKTO SUDEDAMOJI DALIS

GAMTOSAUGINIŲ PRIEMONIŲ PLANAS

Aiškinamasis raštas

Kraštotvarkos skyriaus vedėja Viliūnė Naureckaitė

Kraštotvarkos skyriaus specialistė Gerda Junevičiūtė

VĮ Valstybinių miškų urėdija,
2018

TURINYS

Psl.

AIŠKINAMASIS RAŠTAS..... 7

1. DARBO TEISINIS PAGRINDAS, TIKSLAI IR METODIKA..... 7
2. DARBO SUDĖTIS..... 9
3. VALSTYBĖS SAUGOMOS TERITORIJOS IR OBJEKTAI..... 10
   - 3.1. Nacionalinių saugomų teritorijų bendra apžvalga..... 10
     - 3.1.1. Valstybiniai parkai..... 11
     - 3.1.2. Valstybiniai draustiniai..... 16
   - 3.2. Europos ekologinio tinklo „NATURA 2000“ teritorijos..... 19
     - 3.2.1. Paukščių apsaugai svarbios teritorijos (PAST)..... 19
     - 3.2.2. Buveinių apsaugai svarbios teritorijos (BAST)..... 20
   - 3.3. Valstybės saugomi objektai..... 21
     - 3.3.1. Gamtos paveldo objektai..... 21
     - 3.3.2. Lietuvos Respublikos saugomos gyvūnų, augalų ir grybų rūšys..... 22
4. REGIONINIO PADALINIO ĮSIPAREIGOJIMU SAUGOMI PLOTAI..... 23
   - 4.1. Kertinės miško buveinės..... 23
   - 4.2. Miško plotai saugomi pagal miškų sertifikavimo reikalavimus..... 24
5. NAUJAI INVENTORIZUOTI EKOLOGIŠKAI VERTINGI MIŠKO PLOTAI..... 27
   - 5.1. Ekologiškai vertingi miško sklypai..... 27
     - 5.1.1. Pelkiniai miškai paliktini natūraliai raidai..... 28
     - 5.1.2. Miško pelkės paliktinos savaiminei raidai..... 28
     - 5.1.4. Miško laukymės saugotinos nuo apaugimo medžiais ir krūmais..... 29
     - 5.1.5. Šlaitų medynai..... 30
   - 5.2. Miško sklypai su pavieniais ekologiškai vertingais medžiais (senmedžiais)..... 30
6. MIŠKŲ ŪKINIS REŽIMAS..... 32
7. GAMTOSAUGINĖS ŪKINĖS PRIEMONĖS MIŠKUOSE..... 33
   - 7.1. Miško kirtimų ribojimas prie saugomų paukščių lizdaviečių..... 33
   - 7.2. Rekomenduojamos retųjų augalų apsaugos priemonės..... 34
   - 7.3. Pelkinių miškų, augančių Pa ir Pb augavietėse, išsaugojimas..... 34
   - 7.4. Natūralių miško pelkių, aikštelių ir laukymių išsaugojimas ir tvarkymas..... 35
   - 7.5. Miško laukymių valymas nuo apaugimo apaugimo..... 35
   - 7.6. Šlaitų medynų specifika ir reikšmė..... 35
   - 7.7. Pavienių paliekamų bioįvairovės medžių atranka ir išdėstymas..... 36
   - 7.8. Senmedžių išsaugojimas..... 37
   - 7.9. Kertinių miško buveinių tvarkymas ir apsauga..... 38
   - 7.10. Biotechninės priemonės..... 39

LITERATŪROS SĄRAŠAS..... 41

PRIEDAI..... 44

1 priedas. Nacionalinių saugomų teritorijų žiniaraščiai..... 45

2 priedas. “NATURA 2000” tinklo teritorijų žiniaraščiai..... 53

3 priedas. Nacionalinių saugomų ir „NATURA 2000“ teritorijų pasiskirstymo saugomų teritorijų direkcijoms sąrašas..... 56

4 priedas. Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių radaviečių žiniaraščiai..... 58

5 priedas. Kertinių miško buveinių sąrašas valstybinės reikšmės miškuose..... 63

6 priedas. Pelkinių miškų, paliktinų natūraliai raidai žiniaraštis..... 67

7 priedas. Miško pelkių paliktinų savaiminei raidai žiniaraštis..... 71

8 priedas. Miško laukymių saugotinų nuo apaugimo medžiais ir krūmais žiniaraštis..... 75
9 priedas. Šlaitų medynų žiniaraštis..... 79
10 priedas. Miško sklypų su pavieniais ekologiškai vertingais medžiais (senmedžiais) žiniaraštis..... 81
11 priedas. Bendrieji kertinių miško buveinių nuostatai..... 85

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. DARBO TEISINIS PAGRINDAS, TIKSLAI IR METODIKA

Teisinis pagrindas. Darbas parengtas pagal VĮ Valstybinių miškų urėdijos Kuršėnų regioninio padalinio (toliau – Kuršėnų regioninio padalinio arba regioninio padalinio) užsakymą. Gamtosauginių priemonių plano parengimą sąlygojo naujo Kuršėnų regioninio padalinio vidinės miškotvarkos projekto rengimas. Šiame darbe pateikiama gamtosauginių, gamtotvarkinių ir miško biologinę įvairovę praturtinančių specialių priemonių visuma, darbas parengtas atsižvelgiant į besikeičiančius šalies valstybinių miškų aplinkosauginius reikalavimus.

Gamtosauginių priemonių planas yra sudedamoji Kuršėnų regioninio padalinio vidinės miškotvarkos projekto dalis. Rengiant planą, Kuršėnų regioninio padalinio administruojamuose valstybinės reikšmės miškuose suprojektuotos gamtosauginės priemonės, kurių laikymasis padės išsaugoti ir praturtinti biologinę įvairovę. Suprojektuotos priemonės suderintos su Kuršėnų regioniniu padaliniu, atsižvelgiant ne tik į gamtosauginius, bet ir į socialinius bei ekonominius visuomenės interesus šioje teritorijoje. Informacija apie suderintas su Kuršėnų regioniniu padaliniu gamtosaugines priemones pateikiama atskiruose žiniaraščiuose (pagal girininkijas).

Darbo tikslai:

1. Parengti specialų Kuršėnų regioninio padalinio gamtosauginių priemonių žemėlapį, kuriame būtų pažymėtos teritorijoje esančios valstybės saugomos teritorijos, Europos Sąjungos svarbos teritorijos (NATURA 2000), Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų, samanų, kerpių ir grybų rūšių radavietės, Kuršėnų regioninio padalinio įsipareigotos saugoti kertinės miško buveinės, naujai inventorizuotos kitos ekologiškai vertingos teritorijos.

2. Gamtotvarkos planuose numatytų gamtinių vertybių atkūrimo ir tolimesnio jų palaikymo priemonių pagrindu suprojektuoti biologinės įvairovės palaikymo kirtimus, specialiuosius miško kirtimus, kitas priemones.

Darbo metodika. Darbas atliktas naudojant naują (2016 m.) miškotvarkos taksacinę medžiagą, saugomų teritorijų planavimo dokumentus, atliktų bioįvairovės tyrimų bei vykdytų projektų medžiagą. Darbe remtasi Kuršėnų regioninio padalinio, Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos, Kurtuvėnų regioninio parko bei Ventos regioninio parko direkcijų specialistų pateikta medžiaga ir informacija bei Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos saugomų rūšių informacinėje sistemoje (SRIS) esančiais duomenimis. Visi šie duomenys užkoduoti atnaujintoje VĮ Valstybinių miškų urėdijos (toliau – VMU) taksacinėje duomenų bazėje ir suvesti į grafinę duomenų bazę, parengiant geografinės informacinės sistemos (toliau

– GIS) sluoksnius. Naudojant taksacinę duomenų bazę rengiami gamtosauginių priemonių žiniaraščiai, o naudojant grafinę duomenų bazę paruošiami gamtosauginių priemonių žemėlapiai. Visi žemėlapiai gaminami valstybinės reikšmės miškų išdėstymo planų pagrindu.

Tolimesni projektiniai sprendimai priimti vadovaujantis galiojančiais saugomų teritorijų nuostatais, gamtotvarkos, miškotvarkos darbų vykdymo instrukcijos ir miško kirtimų taisyklių reikalavimais, taip pat tvaraus, gamtai artimo ir subalansuoto miškų ūkio principais.

2. DARBO SUDĖTIS

Gamtosauginių priemonių planas susideda iš dviejų atskirų dalių – grafinės informacijos (žemėlapio) ir gamtosauginių priemonių plano – Aiškinamojo rašto. Grafinė informacija lokalizuota planinėje medžiagoje, parengiant Kuršėnų regioninio padalinio bendrą gamtosauginių priemonių žemėlapį M 1:50000 ir visų girininkijų gamtosauginių priemonių žemėlapius M 1:20000. Gamtosauginių priemonių plano Aiškinamajame rašte pateikiami žiniaraščiai sudaryti visoms Gamtosauginių priemonių žemėlapyje pažymėtoms saugomoms teritorijoms ir objektams bei naujai inventorizuotiems ekologiškai vertingiems miško sklypams. Taip sukuriamas vieningas dokumentas, kuriame sukoncentruotos visos saugomos ir apribotos veiklos teritorijos bei objektai su jų palaikymui reikalingo nustatyto ūkinio režimo ypatybėmis. Gamtosauginių priemonių aprašymai pateikiami atskiruose žiniaraščiuose pagal girininkijas.

Iš viso parengta 7 komplektai gamtosauginių priemonių planų girininkijoms (po 1 aiškinamųjų raštų ir žemėlapių komplektą kiekvienai girininkijai) ir 1 bendras Kuršėnų regioninio padalinio aiškinamojo rašto ir žemėlapio komplektas Kuršėnų regioninio padalinio administracijai.

3. VALSTYBĖS SAUGOMOS TERITORIJOS IR OBJEKTAI

Visos miškų urėdijoje esančios saugomos teritorijos yra Lietuvos gamtinio karkaso dalis. Gamtinio karkaso teritorijose saugoma kraštovaizdžio erdvinė teritorinė struktūra ir gamtinis pobūdis, ekologinis stabilumas, kraštovaizdžio estetinė vertė. Gamtinio karkaso teritorijos turi būti tvarkomos vadovaujantis darnios plėtros principais. Teritorijose, turinčiose istorinę, kultūrinę vertę, svarbiose estetiniu atžvilgiu, gamtinio karkaso teritorijos, tvarkomos atsižvelgiant ir derinant tarpusavyje ekologinius, kultūrinius bei estetinius kraštovaizdžio formavimo reikalavimus (Gamtinio karkaso nuostatai, 2007).

3.1. Nacionalinių saugomų teritorijų bendra apžvalga

Lietuvoje saugomos teritorijos steigiamos norint išsaugoti gamtos ir paveldo teritorinius kompleksus bei objektus, kraštovaizdžio ir biologinę įvairovę. Saugomose teritorijose palaikoma kraštovaizdžio ekologinė pusiausvyra, gamtos išteklių subalansuotas naudojimas ir atkūrimas, sudaromos sąlygos pažintiniam turizmui, moksliniams tyrimams ir aplinkos būklės stebėjimams. Šalies saugomų gamtinių teritorijų apskaitą, apsaugą bei tvarkymą reglamentuoja Lietuvos respublikos saugomų teritorijų įstatymas (1993 m. lapkričio 9 d. Nr. I-301; nauja redakcija nuo 2001-12-28: Nr. IX-628, 2001-12-04, Žin., 2001, Nr. 108-3902). Saugomų teritorijų naudojimą ir apsaugą reglamentuoja Bendrieji saugomų teritorijų nuostatai. Individualius nuostatus turi valstybiniai parkai, valstybiniai draustiniai, biosferos poligonai. Pagal saugomų vertybių pobūdį Kuršėnų regioninio padalinio administruojamoje teritorijoje esantys draustiniai skirstomi į gamtinius (botaniniai-zoologiniai, botaniniai, ichtiologiniai, telmologiniai, hidrografiniai, geomorfologiniai), kompleksinius (kraštovaizdžio) ir genetinius draustinius.

Bendras miškų plotas Kuršėnų regioninio padalinio administruojamoje teritorijoje yra **37394,2 ha**, iš jų valstybinės reikšmės miškai užima **21799,7 ha** plotą (teritorijos miškingumas – **42,7%**). Kuršėnų regioninio padalinio administruojamoje miškų teritorijoje valstybės saugomos teritorijos iš viso užima **1554,9 ha** arba **4,2%** nuo bendro Kuršėnų regioninio padalinio miškų ploto. Valstybinės reikšmės miškuose saugomos teritorijos užima **1077,2** ha arba **4,9%** nuo bendro Kuršėnų regioninio padalinio valstybinės reikšmės miškų ploto (1 lentelė, 1 priedas).

1 lentelė. *Valstybės saugomų teritorijų pasiskirstymas girininkijų miškuose*

Girininkija	Visi miškai			Valstybinės reikšmės miškai		
	Girininkijos plotas, ha	Saugomų teritorijų plotas, ha	Bendro miškų ploto %	Bendras miškų plotas, ha	Saugomų teritorijų plotas, ha	Bendro miškų ploto %
Gedinčių	5694,2	96,7	1,7	2505,9	0	0
Gulbinų	6170,6	24,0	0,4	3211,1	24,0	0,8
Ilgšilio	4149,3	0	0	3005,6	0	0
Paežerių	4792,5	269,6	5,6	2741,6	94,4	3,4
Pažiužmėlių	5185,6	34,9	0,7	3577,6	34,9	1,0
Šaukėnų	5474,9	225,8	4,1	3679,2	112,4	3,1
Tryškių	5927,1	903,9	15,3	3078,7	811,5	26,4
Iš viso:	**37394,2**	**1554,9**	**4,2**	**21799,7**	**1077,2**	**4,9**

Valstybės saugomų teritorijų miškų Kuršėnų regioninio padalinio administruojamuose valstybinės reikšmės miškuose daugiausiai yra Tryškių (811,5 ha ir tai sudaro 26,4% nuo bendro girininkijos valstybinės reikšmės miškų ploto) ir Paežerių (94,4 ha ir tai sudaro 3,4% nuo bendro girininkijos valstybinės reikšmės miškų ploto) ir Šaukėnų (112,4 ha ir tai sudaro 3,1% nuo bendro girininkijos valstybinės reikšmės miškų ploto) girininkijose.

Gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų (BAST) ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų (PAST) plotai į bendrą Kuršėnų regioninio padalinio valstybės saugomų teritorijų plotą nesumuojami, kadangi didžiąja dalimi ploto jie apima jau valstybės saugomas teritorijas.

3.1.1. Valstybiniai parkai

Kurtuvėnų regioninis parkas – įsteigtas Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo 1992 m. rugsėjo 24 d. nutarimu Nr. I–2913 „Dėl regioninių parkų ir draustinių įsteigimo“, siekiant išsaugoti Kurtuvėnų ežeringo, miškingo kalvyno kraštovaizdį, jo gamtinę ekosistemą bei kultūros paveldo vertybes, jas tvarkyti ir racionaliai naudoti. Kurtuvėnų regioninio parko apsaugos režimą užtikrina ir regioninio parko steigimo tikslų įgyvendinimą koordinuoja Kurtuvėnų regioninio parko direkcija. *Regioninio parko plotas – 17266 ha* (2 lentelė).

Regioninio parko paskirtis, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. balandžio 29 d. nutarimu Nr. 490 „Dėl regioninių parkų nuostatų patvirtinimo“, yra išsaugoti ypač vertingus gamtos ir kultūros paveldo požiūriu Pagėluvio, Raudos, Ilgos, Raudsparnės, Girnikų, Svilės, Šonos kraštovaizdžio, Bulėnų telmologinį, Šilkalnių, Vijurkų, Vainagių, Pustlaukio, Targių geomorfologinius, Ventos perkasos hidrografinį, Padubysių, Pabijočių botaninius-zoologinius kompleksus; išsaugoti kultūros paveldo vertybes, iš jų – Ventos-Dubysos perkaso hidrosistemos ir priklausinių liekanas, esančias gamtiškai savitame ledyno senslėnyje tarp aukštumų, skiriančių Ventos ir Dubysos upių aukštupius, Kurtuvėnų

bažnyčią, dvarą, V. Putvinskio memorialinę sodybą, Vainagių, Galvydiškės, Pavėžupio (Gaidžiapilio), Kurtuvėnų piliakalnius ir kita; išsaugoti Ventos ir Dubysos upių aukštupių ekosistemos stabilumą, biotos komponentus, savitą Vakarų ir Vidurio Lietuvos augaliją ir gyvūniją su retųjų augalų bendrijomis.

Kurtuvėnų regioninio parko tvarkymo planas patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. sausio 12 d. įsakymu Nr. D1-26 „Dėl Kurtuvėnų regioninio parko tvarkymo plano patvirtinimo“.

Kurtuvėnų regioninio parko tvarkymo plano tikslai yra – nustatyti:

1. kraštovaizdžio tvarkymo zonas ir jų reglamentus;
2. gamtos apsaugos kryptis ir priemones;
3. kultūros paveldo apsaugos kryptis ir priemones;
4. rekreacinio naudojimo plėtros kryptis ir priemones;
5. gyvenamųjų vietovių ir infrastruktūros plėtros kryptis.

Kurtuvėnų regioninio parko tvarkymo plane numatyta:

- atlikti biologinės įvairovės tyrimus ir detalų Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių, rūšių (įskaitant paukščius) radaviečių kartografavimą, buveinių ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų būklės įvertinimą visame regioniniame parke, nustačius poreikį parengti gamtotvarkos planus, išskiriant specialios apsaugos ir tvarkymo reikalaujančias teritorijas, numatant būtinus apsaugos reikalavimus ir tvarkymo priemones.
- taikant gamtotvarkos planuose numatytas priemones atkurti ir išsaugoti vertingas ekosistemas Europos ekologinio tinklo „NATURA 2000“ teritorijose: Bulėnų, Gudmoniškės ir Lygės pelkėse, Juodlės miške, Galvydiškės kaimo apylinkėse ir Vijurkų pievose;
- atkurti pažeistų teritorijų hidrologinį režimą Pabijočių botaniniame-zoologiniame, Bulėnų telmologiniame, Ilgos ir Pažiužmėlių kraštovaizdžio draustiniuose.

Veiklą Kurtuvėnų regioninio parko funkcinio prioriteto zonose reglamentuoja Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. rugpjūčio 10d. patvirtintas įsakymas Nr.418 „Dėl Kurtuvėnų regioninio parko apsaugos reglamento patvirtinimo“. Kurtuvėnų regioninio parko apsauga ir tvarkymas, veiklos reglamentavimas siejamas su teritorijos funkcinio prioriteto zonomis (2 lentelė).

2 lentelė. *Kurtuvėnų regioninio parko funkcinio prioriteto zonos*

Regioninio parko funkcinio prioriteto zonos	**ha***	**%**
Konservacinio prioriteto zonos – *draustiniai*	8507	49,3
Ekologinės apsaugos prioriteto zonos	6520	37,7
Rekreacinio prioriteto zonos	2152	12,5
Gyvenamosios zonos	87	0,5
Iš viso:	**17266**	**100**

**Šaltinis: Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba (www.vstt.lt), 2017)*

Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. lapkričio 18 d. nutarimą Nr. 1519 „Dėl Kurtuvėnų regioninio parko ir jo zonų ribų plano patvirtinimo“, šio parko konservacinio prioriteto zoną sudaro: Girnikų, Ilgos, Pagėluvio, Raudos, Raudsparnės, Svilės ir Pažiužmėlių kraštovaizdžio draustiniai, Bulėnų telmologinis draustinis, Pustlaukio, Šilkalnių, Targių ir Vijurkų geomorfologiniai draustiniai, Dubysos – Ventos perkaso hidrografinis draustinis, Gudmoniškės botaninis draustinis, Pabijočių ir Padubysio botaniniai-zoologiniai draustiniai, Linartų ir Sodeliukų genetiniai draustiniai. Į Kuršėnų regioninio padalinio administruojamą teritoriją patenka tik Ventos Perkaso hidrografinis, Svilės kraštovaizdžio, Šilkalnių geomorfologinis draustiniai, kurių tikslai yra šie:

1. **Svilės kraštovaizdžio draustinio** – išsaugoti antropogenizuotą, geomorfologiniu ir hidrografiniu požiūriais vertingą, stambiai kalvotą, daubotą, moreninio masyvo kraštovaizdį su unikaliu hidrogeologiniu gamtos paminklu – Svilės šaltiniais ir eolinėmis reljefo formomis;
2. **Šilkalnių geomorfologinio draustinio** – išsaugoti raiškų Ventos vidurupio senslėnį su ypač retu Žemaitijai paslėnio erozinio raguvyno kompleksu;
3. **Dubysos – Ventos Perkaso hidrografinio draustinio** – išsaugoti Ventos–Dubysos senslėnį su perkasu;

Bendras Kurtuvėnų regioninio parko miškų plotas Kuršėnų regioninio padalinio administruojamoje teritorijoje yra ***209,7 ha*** *(iš jų valstybinės reikšmės miškai užima* ***96,3 ha****) (1 priedas).*

Ventos regioninis parkas – įsteigtas Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo 1992 m. rugsėjo 24 d. nutarimu Nr. I–2913 „Dėl regioninių parkų ir draustinių įsteigimo“ (Žin., 1992, Nr. 30–913), siekiant išsaugoti Ventos paslėnių kraštovaizdį, jo gamtinę ekosistemą bei kultūros paveldo vertybes, jas tvarkyti ir racionaliai naudoti. Ventos regioninio parko teritorija užima 9834 ha plotą Mažeikių (3592 ha), Akmenės (6005 ha) ir Šiaulių (237 ha) rajonų savivaldybėse. Ventos regioninio parko apsaugos režimą užtikrina ir regioninio parko steigimo tikslų įgyvendinimą koordinuoja Ventos regioninio parko direkcija. *Regioninio parko plotas – 9834 ha* (2 lentelė).

Ventos regioninis parkas yra unikalus savo geologine sandara. Tik čia galima pamatyti paslaptingojo juros periodo uolienas, paliesti rankomis dinozaurų laikmečio gyvūnų liekanas – fosilijas. Papilės atodangos unikalios, turinčios pasaulinę mokslinę vertę.

Regioninio parko paskirtis, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. balandžio 29 d. nutarimu Nr. 490 „Dėl regioninių parkų nuostatų patvirtinimo“, yra:

- išsaugoti Ventos slėnio kraštovaizdį su raiškiais šlaitais, atodangas su juros periodo suakmenėjusios faunos kompleksais, Ventos ir jos intakų – Virvytės, Uogio, Ažvilio, Dabikinės upelių – natūralų hidrografinį tinklą;
- išsaugori kultūros paveldo vertybes bei gamtinės ekosistemos stabilumą, biotos komponentus, savitą augaliją ir gyvūniją;
- atkurti sunaikintus ir pažeistus gamtos, kultūros kompleksus bei objektus;
- vykdyti tyrimus ir stebėjimus, kaupti informaciją gamtosaugos, kultūros paveldo apsaugos ir kitose srityse;
- sudaryti sąlygas plėtoti pažintinį turizmą ir poilsiavimą tam skirtose zonose bei vietose, nustatytose regioninio parko planavimo schemoje, vykdyti švietėjišką ir kultūrinę veiklą, propaguoti gamtos ir kultūros paveldą bei jo apsaugą
- reglamentuoti ūkinę veiklą bei urbanizacijos plėtotę pagal regioninio parko planavimo schemą.

Ventos regioninio parko tvarkymo planas patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. birželio 12 d. įsakymu Nr. D1-330 „Dėl Ventos regioninio parko tvarkymo plano patvirtinimo“. Tvarkymo plano tikslai yra – nustatyti:

1. kraštovaizdžio tvarkymo zonas ir jų reglamentus;
2. gamtos apsaugos kryptis ir priemones;
3. kultūros paveldo apsaugos kryptis ir priemones;
4. rekreacinio naudojimo plėtros kryptis ir priemones;
5. gyvenamųjų vietovių ir infrastruktūros plėtros kryptis.

Ventos regioninio parko tvarkymo plane numatyta:

- užtikrinti regioninio parko ekosistemos stabilumą ir gerą ekologinę būklę, stiprinti gamtinio karkaso ekologinį potencialą, mažinant antropogeninį poveikį ir didinant ekosistemų natūralumą;
- išsaugoti biologinę įvairovę, gamtos paveldo objektus ir kompleksus.
- Ventos ir jos intakų slėniuose, paslėniuose skatinti transformuoti kultūrines pievas, ganyklas ir ariamą žemę į natūralias ekstensyvaus naudojimo pievas ir ganyklas.

- šiuo metu specialaus apsaugos statuso neturinčius: Papartynės geologinę atodangą, Raudonskardį, Purvių atragį, Santeklių ąžuolą, dešimtkamienę Uogiškių liepą, Žalionės kaimo, Santeklių, Santeklinės, Gyvolių ir Užpelkių pušis, Viekšnių, Užpelkių ir Šiliškių vinkšnas, inicijuoti jų paskelbimą gamtos paveldo objektais.

Veiklą Ventos regioninio parko funkcinio prioriteto zonose reglamentuoja Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. rugpjūčio 10d. patvirtintas įsakymas Nr. 434 „Dėl Ventos regioninio parko apsaugos reglamento patvirtinimo“. Ventos regioninio parko apsauga ir tvarkymas, veiklos reglamentavimas siejamas su teritorijos funkcinio prioriteto zonomis. (2 lentelė).

2 lentelė. *Ventos regioninio parko funkcinio prioriteto zonos*

Regioninio parko funkcinio prioriteto zonos	**ha***	**%**
Konservacinio prioriteto zonos:	4019	40,9
Rezervatai	109	1,1
Draustiniai	3910	39,8
Ekologinės apsaugos prioriteto zonos	4308	43,8
Rekreacinio prioriteto zonos	380	3,9
Miškų ūkio zonos	453	4,6
Žemės ūkio zonos	406	4,1
Gyvenamosios zonos	268	2,7
Iš viso:	9834	100
Regioninio parko buferinės apsaugos zona	249	

**Šaltinis: Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba (www.vstt.lt), 2017*

Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. balandžio 29 d. nutarimą Nr. 370 „Dėl Ventos regioninio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų plano patvirtinimo“, šio parko koncervacinio funkcinio prioriteto zoną sudaro: Purvių gamtinis rezervatas, Ventos, Virvytės ir Uogio kraštovaizdžių draustiniai, Purvėnų geomorfologinis draustinis, Avižlio ir Dabikinės hidrografiniai draustiniai, Užpelkių botaninis-zoologinis draustinis. Į Kuršėnų regioninio padalinio administruojamą teritoriją patenka tik Ventos kraštovaizdžio draustinis, kurio tikslas:

Ventos kraštovaizdžio draustinio – išsaugoti Ventos slėnio kraštovaizdžio etaloną su raiškiu gilinamosios ir šoninės erozijos suformuotu Ventos slėniu, unikalia Papilės juros periodo atodanga, Papilės 15-kamiene liepa, kitais gamtos ir kultūros paveldo objektais, Papilės miestelio senosios dalies urbanistine struktūra;

Bendras Ventos regioninio parko miškų plotas Kuršėnų regioninio padalinio administruojamoje teritorijoje yra – ***19,0 ha*** (valstybinės reikšmės miškų nėra) (1 priedas).

3.1.2. Valstybiniai draustiniai

Kuršėnų regioninio padalinio teritorijoje įsteigta 11 valstybinių draustinių: 2 geomorfologiniai, 1 botaninis-zoologinis ir 8 genetiniai draustiniai.

Pagal LR saugomų teritorijų įstatymo nuostatas draustinių steigimo tikslai yra:

1) išsaugoti gamtos ir kultūros paveldo teritorinius kompleksus (vertybes), vietoves;

2) užtikrinti kraštovaizdžio ir biologinę įvairovę bei ekologinę pusiausvyrą;

3) išsaugoti laukinių augalų, gyvūnų bei grybų buveines ir rūšis, genetiniu požiūriu vertingas jų populiacijas;

4) sudaryti sąlygas moksliniams tyrimams;

5) sudaryti sąlygas pažintiniam turizmui;

6) propaguoti gamtos ir kultūros paveldo teritorinius kompleksus (vertybes), vietoves.

Kuršėnų regioninio padalinio administruojamoje teritorijoje įsteigti šie valstybiniai draustiniai:

- ***Šakynos geomorfologinis draustinis;***
- ***Varputėnų geomorfologinis draustinis;***
- ***Gelžės botaninis-zoologinis draustinis;***
- ***Gintenių miško drebulės valstybinis genetinis draustinis;***
- ***Pabalvės miško pušies valstybinis genetinis draustinis;***
- ***Padarbos miško pušies valstybinis genetinis draustinis;***
- ***Pusgudžių miško uosio valstybinis genetinis draustinis;***
- ***Šilelių miško pušies valstybinis genetinis draustinis;***
- ***Tryškių miško juodalksnio I valstybinis genetinis draustinis;***
- ***Tryškių miško juodlksnio II valstybinis genetinis draustinis;***
- ***Užšilės miško beržo valstybinis genetinis draustinis.***

Bendras miškų plotas visuose valstybiniuose draustiniuose yra 1326,2 ha, iš jų valstybinės reikšmės miškai užima 980,9 ha. (3 lentelė, 1 priedas).

3 lentelė. *Valstybiniai draustiniai*

Draustinio pavadinimas	Bendras plotas, ha	Girininkija	Bendras miškų plotas, ha	Valstybinės reikšmės miškų plotas, ha		Adresas	Kada ir kieno įsteigta	Steigimo tikslas
				bendras	*iš jo miško žemė*			
Šakynos geomorfologinis draustinis	963,2	Gedinčių	77,7	0	0	Šiaulių raj. savivaldybė	LR AT 1992-09-24 nutarimas Nr. I-2913 (Žin., 1992, Nr. 30-913)	Išsaugoti Šiaurės Lietuvai būdingos rumbėtos moreninės lygumos fragmentą
Varputėnų geomorfologinis draustinis	288,9	Paežerių	261,2	86,0	85,5	Šiaulių raj. savivaldybė	LR AT 1992-09-24 nutarimas Nr. I-2913 (Žin., 1992, Nr. 30-913)	išsaugoti Ventos vidurupio žemumos reljefą su Varputėnų ozais
Gelžės botaninis-zoologinis draustinis	949,1	Tryškių	896,4	803,9	651,9	Šiaulių raj. savivaldybė	LR AT 1992-09-24 nutarimas Nr. I-2913 (Žin., 1992, Nr. 30-913)	Išsaugoti Gelžės pelkę su apypelkiu, turinčią didelę botaninę ir zoologinę vertę
Gintenių miško drebulės valstybinis genetinis draustinis	16,7	Šaukėnų	16,1	16,1	16,1	Šiaulių apskritis, Kelmės raj. savivaldybė	LRV 2014 m. lapkričio 12 d. nutarimas Nr. 1246 (TAR, 2014-04-21, Nr. 17309)	Išsaugoti Gintenių miško drebulės (*Populus tremula* L.) populiacijos genetinę įvairovę kintančios aplinkos sąlygomis ir užtikrinti šios populiacijos atsikūrimą arba atkūrimą jos dauginamąja medžiaga
Pabalvės miško pušies valstybinis genetinis draustinis	7,5	Tryškių	7,5	7,5	7,5	Telšių apskritis, Telšių raj. savivaldybė	LRV 2014 m. lapkričio 12 d. nutarimas Nr. 1246 (TAR, 2014-04-21, Nr. 17309)	Išsaugoti Pabalvės miško paprastosios pušies (*Pinus sylvestris* L.) populiacijos genetinę įvairovę kintančios aplinkos sąlygomis ir užtikrinti šios populiacijos atsikūrimą arba atkūrimą jos dauginamąja medžiaga
Padarbos miško pušies valstybinis genetinis draustinis	10,8	Gulbinų	10,3	10,3	10,3	Šiaulių apskritis, Šiaulių raj. savivaldybė	LRV 2014 m. lapkričio 12 d. nutarimas Nr. 1246 (TAR, 2014-04-21, Nr. 17309)	Išsaugoti Padarbos miško paprastosios pušies (*Pinus sylvestris* L.) populiacijos genetinę įvairovę kintančios aplinkos sąlygomis ir užtikrinti šios populiacijos atsikūrimą arba atkūrimą jos dauginamąja medžiaga
Pusgudžių miško uosio valstybinis genetinis draustinis	8,5	Paežerių	8,4	8,4	8,4	Šiaulių apskritis, Šiaulių raj. savivaldybė	LRV 2014 m. lapkričio 12 d. nutarimas Nr. 1246 (TAR, 2014-04-21, Nr. 17309)	Išsaugoti Pusgudžių miško paprastojo uosio (*Fraxinus excelsior* L.) populiacijos genetinę įvairovę kintančios aplinkos sąlygomis ir užtikrinti šios populiacijos atsikūrimą ar atkūrimą jos dauginamąja medžiaga

Draustinio pavadinimas	Bendras plotas, ha	Girininkija	Bendras miškų plotas, ha	Valstybinės reikšmės miškų plotas, ha		Adresas	Kada ir kieno įsteigta	Steigimo tikslas
				bendras	*iš jo miško žemė*			
Šilelių miško pušies valstybinis genetinis draustinis	14,0	Gulbinų	13,7	13,7	13,7	Šiaulių apskritis, Šiaulių raj. savivaldybė	LRV 2014 m. lapkričio 12 d. nutarimas Nr. 1246 (TAR, 2014-04-21, Nr. 17309)	Išsaugoti Šilelių miško paprastosios pušies (*Pinus sylvestris* L.) populiacijos genetinę įvairovę kintančios aplinkos sąlygomis ir užtikrinti šios populiacijos atsikūrimą arba atkūrimą jos dauginamąja medžiaga
Tryškių miško juodalksnio I valstybinis genetinis draustinis	9,3	Pažiužmėlių	9,3	9,3	9,3	Šiaulių apskritis, Šiaulių raj. savivaldybė	LRV 2014 m. lapkričio 12 d. nutarimas Nr. 1246 (TAR, 2014-04-21, Nr. 17309)	Išsaugoti Tryškių miško juodalksnio (*Alnus glutinosa* (L) Gaertn.) populiacijos genetinę įvairovę kintančios aplinkos sąlygomis ir užtikrinti šios populiacijos atsikūrimą arba atkūrimą jos dauginamąja medžiaga
Tryškių miško juodalksnio II valstybinis genetinis draustinis	7,6	Pažiužmėlių	7,3	7,3	7,3	Šiaulių apskritis, Šiaulių raj. savivaldybė	LRV 2014 m. lapkričio 12 d. nutarimas Nr. 1246 (TAR, 2014-04-21, Nr. 17309)	Išsaugoti Tryškių miško juodalksnio (*Alnus glutinosa* (L) Gaertn.) populiacijos genetinę įvairovę kintančios aplinkos sąlygomis ir užtikrinti šios populiacijos atsikūrimą arba atkūrimą jos dauginamąja medžiaga
Užšilės miško beržo valstybinis genetinis draustinis	18,7	Pažiužmėlių	18,3	18,3	18,3	Šiaulių apskritis, Šiaulių raj. savivaldybė	LRV 2014 m. lapkričio 12 d. nutarimas Nr. 1246 (TAR, 2014-04-21, Nr. 17309)	Išsaugoti Užšilės miško karpotojo beržo (*Betula pendula* Roth.) populiacijos genetinę įvairovę kintančios aplinkos sąlygomis ir užtikrinti šios populiacijos atsikūrimą arba atkūrimą jos dauginamąja medžiaga

SANTRUMPŲ IR SUTARTINIŲ ŽENKLŲ REIKŠMĖS:

LTSR - Lietuvos Tarybų Socialistinė Respublika;

LRV – Lietuvos Respublikos Vyriausybė;

LR AT - Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba - Atkuriamasis Seimas.

3.2. Europos ekologinio tinklo “NATURA 2000” teritorijos

Ekologinis tinklas yra gamtinio karkaso dalis. Biologinės įvairovės apsaugai gamtinio karkaso teritorijoje išskiriamas ekologinis tinklas, jungiantis didžiausią bioekologinę svarbą turinčias buveines, jų aplinką, gyvūnų ir augalų migracijos koridorius.

Europos ekologinis tinklas “NATURA 2000” – bendras Europos bendrijos svarbos saugomų teritorijų tinklas, skirtas išsaugoti, palaikyti ir prireikus atkurti iki tinkamos apsaugos būklės natūralius buveinių tipus, gyvūnų ir augalų rūšis natūraliame areale. Tinklą sudaro buveinių apsaugai svarbios teritorijos (toliau – BAST) ir paukščių apsaugai svarbios teritorijos (toliau – PAST). Šiose teritorijose draudžiama arba ribojama veikla, galinti daryti neigiamą poveikį saugomoms augalų ir gyvūnų rūšims. Veikla gali būti vykdoma tik atsižvelgiant į konkrečius buveinių tipus ar rūšis, vadovaujantis teritorijų planavimo dokumentais ir (ar) gamtotvarkos planais. Dauguma nacionalinių saugomų teritorijų dėl jų gamtinės vertės ir atitikties nustatytiems atrankos kriterijams paskelbtos “NATURA 2000” teritorijomis.

Kuršėnų regioninio padalinio administruojamoje teritorijoje įsteigta visa eilė Europos ekologinio tinklo „NATURA 2000“ teritorijų. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo 24 straipsniu, saugomoms teritorijoms arba jų dalims, kuriose yra tarptautinės svarbos buveinių, augalų ir gyvūnų rūšių ar jų bendrijų bei populiacijų, suteikiamas tarptautinės svarbos saugomos teritorijos statusas.

3.2.1. Paukščių apsaugai svarbios teritorijos (PAST)

Kuršėnų regioninio padalinio teritorijoje paukščių apsaugai svarbios teritorijos (PAST) statusas suteiktas ***Ventos upės slėniui.***

Ventos upės slėnio PAST yra Mažeikių raj., Akmenės raj., Šiaulių raj. savivaldybėse, ribos nustatomos pagal planą (LR aplinkos ministro 2014 m. kovo 14 d. įsakymo Nr. D1-284, 30 priedas). *Steigimo tikslas*: griežlės (*Crex crex*), tulžių (*Alcedo atthis*) apsaugai.

Ventos upės slėnio PAST bendras plotas Kuršėnų regioninio padalinio administruojamoje teritorijoje yra 24,4 ha (2 priedas.).

3.2.2. Buveinių apsaugai svarbios teritorijos (BAST)

Kuršėnų regioninio padalinio administruojamoje teritorijoje yra 3 buveinių apsaugai svarbios teritorijos (BAST):

- ***Varputėnų miškas;***
- ***Ventos upės slėnis aukščiau Papilės;***
- ***Gelžės miškas.***

Bendras BAST miškų teritorijos plotas Kuršėnų regioninio padalinio administruojamoje teritorijoje užima – 1154,6 ha, iš jų valstybinės reikšmės miškai užima – 888,1 ha (5 lentelė, 2 priedas).

5 lentelė. *Buveinių apsaugai svarbios teritorijos (BAST)*

BAST pavadinimas	**Bendras plotas, ha**	**Girininkija**	**Bendras miškų plotas ha**	**Valstybinės reikšmės miškų plotas, ha**		**Adresas**	**Kada ir kieno nutarimu nustatyta**	**Gamtinės vertybės**	**Pastabos**
			bendras	*bendras*	*iš jo miško žemė*				
Varputėnų miškas	288,9	Paežerių	255,8	84,1	84,1	Šiaulių raj. savivaldybė	LR aplinkos ministro 2009-04-22 įsakymas Nr. D1-210 (Žin., 2009, Nr. 51-2039)	Vėjalandė šilagėlė	Ribos sutampa su Varputėnų valstybinio geomorfologinio draustinio ribomis
Ventos upės slėnis aukščiau Papilės	72,6	Gedinčių	2,4	0	0	Akmenės raj., Šiaulių raj. savivaldybės	LR aplinkos ministro 2009-11-03 įsakymas Nr. D1-654 (Žin., 2009, Nr. 135-5903)	6210, Stepinės pievos; 6430, Eutrofiniai aukštieji žolynai; 6450, Aliuvinės pievos; 6510, Šienaujamos mezofitų pievos; 9180, Griovų ir šlaitų miškai; 91F0, Paupių guobynai	Teritorija patenka į Ventos regioninį parką (dalis Ventos kraštovaizdžio draustinio)
Gelžės miškas	949,1	Tryškių	896,4	803,9	651,9	Šiaulių raj. savivaldybė	LR aplinkos ministro 2016-08-31 įsakymas Nr. D1-583 (TAR, 2016-09-08, Nr. 23332)	91E0 Aliuviniai miškai; 9080 Pelkėti lapuočių miškai; 9050 Žolių turtingi eglynai; 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai; 6270 Rūšių turtingi smilgynai; 9020 Plačialapių ir mišrūs miškai	Ribos sutampa su Gelžės botaninio-zoologinio draustinio ribomis

SANTRUMPŲ IR SUTARTINIŲ ŽENKLŲ REIKŠMĖS:

LR – Lietuvos Respublika.

3.3. Valstybės saugomi objektai

Švari ir sveika aplinka, neužteršta gamta, augalų, gyvūnų, gamtos paminklų ir kitų saugomų objektų rūšių įvairovė – tai pats didžiausias žmonijos turtas, būtina sąlyga žmonijai išlikti ir egzistuoti. Nuo to kaip mes saugome gamtą, naudojamės jos teikiamomis gėrybėmis, priklauso mūsų visų ateitis. Todėl gamtinės aplinkos saugojimas nuo fizinio, cheminio, biologinio ir kitokio neigiamo poveikio ar pasekmių, atsirandančių įgyvendinant planus ir programas, vykdant ūkinę veiklą ar naudojant gamtos išteklius, yra mūsų Lietuvos aplinkos apsaugos esminis tikslas ir uždavinys. Lietuvos Respublikos Konstitucijoje yra įtvirtinta nuostata, kad valstybės ir kiekvieno Lietuvos Respublikos teritorijoje esančio subjekto pareiga – saugoti aplinką.

3.3.1. Gamtos paveldo objektai

Gamtos paveldo objektai skelbiami saugomais vadovaujantis gamtos paveldo objektų vertinimo ir reikšmingumo nustatymo kriterijų aprašu, patvirtintu 2009 m. liepos 8 d. aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-393. Gamtos paveldo objektų apsaugos ir tvarkymo ypatumus nustato saugomų teritorijų įstatymas ir gamtos paveldo objektų nuostatai.

Kuršėnų regioninio padalinio administruojamoje valstybinės reikšmės miškų teritorijoje iš viso yra 6 valstybės saugomi gamtos paveldo objektai (6 lentelė): 5 botaniniai (medžiai) ir 1 geologinis (rieduliai). Gamtos paveldo objektai išsidėstę Gulbinų, Paežerių ir Šaukėnų girininkijose. Visų gamtos paveldo objektų vietos pažymėtos gamtosauginiuose žemėlapiuose.

6 lentelė. *Valstybės saugomi gamtos paveldo objektai*

Eil. Nr.	Pavadinimas (*rūšis*)	Girininkija	Miško kvartalas	Taksacinis miško sklypas
Botaniniai objektai				
1.	Daugėlių II ąžuolas	Gulbinų	264	17
2.	Daugėlių III ąžuolas	Gulbinų	264	17
3.	Daugėlių IV ąžuolas	Gulbinų	264	17
4.	Daugėlių V ąžuolas	Gulbinų	264	17
5.	Paežerių ąžuolas	Paežerių	16	19
Geologiniai objektai				
6.	Martyno akmuo	Šaukėnų	10	66

3.3.2. Lietuvos Respublikos saugomos gyvūnų, augalų ir grybų rūšys

Lietuvos Respublikos saugomomis gyvūnų, augalų, kerpių, samanų ir grybų rūšimis skelbiamos nykstančios, pažeidžiamos, retos arba endeminės rūšys, kurios tokiomis pripažįstamos vadovaujantis mokslinių tyrimų duomenimis apie jų natūralius arealus, rūšių buveines, populiacijų dydžius ir jų kaitos tendencijas. Iš saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašo yra išskiriamos griežtai saugomos rūšys, kurių nykimo tendencijos yra nepalankiausios ir šių rūšių radaviečių ar augaviečių išsaugojimo poreikis yra didžiausias. Lietuvos raudonosios knygos komisijos siūlymu sudaromą Lietuvos Respublikos griežtai saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą tvirtina Lietuvos Aplinkos ministerija.

Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų, kerpių ir grybų rūšių, įrašytų į Lietuvos raudonąją knygą, radaviečių pasiskirstymas Kuršėnų regioninio padalinio girininkijų teritorijose pateikiamas 7 lentelėje. Apibendrinti duomenys apie saugomus objektus gauti iš Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos saugomų rūšių informacinės sistemos (SRIS), Kurtuvėnų regioninio parko direkcijos bei Kuršėnų regioninio padalinio.

Informacija apie Lietuvos Respublikos saugomas gyvūnų, augalų, kerpių, samanų ir grybų rūšių radavietes daugiau atspindi jų ištirtumo lygį, o ne faktinę šių objektų padėtį. Detalūs tyrimai atlikti ne visose girininkijų teritorijose.

7 lentelė. *Saugomų gyvūnų, augalų, samanų, kerpių ir grybų rūšių radaviečių (vnt.) pasiskirstymas valstybinės reikšmės miškuose*

Girininkija	**Augalai** (*samanos*)	**Grybai**	**Gyvūnai**			**Iš viso:**
			Paukščių lizdavietės	*Paukščių perimvietės*	*Žinduoliai*	
Gedinčių	7 (1)	-	-	-	-	**7**
Gulbinų	-	-	1	-	-	**1**
Ilgšilio	3 (1)	1	-	3	1	**8**
Paežerių	4 (2)	-	-	-	-	**4**
Pažiužmėlių	12 (9)	-	-	-	-	**12**
Šaukėnų	15 (2)	1	2	-	-	**18**
Tryškių	4	-	-	1	-	**5**
Iš viso:	**45 (15)**	**2**	**3**	**4**	**1**	**55**

Remiantis 7 lentelės duomenimis, matome, kad iš viso Kuršėnų regioninio padalinio valdomuose valstybinės reikšmės miškuose užfiksuota 55 saugomų rūšių radavietės, kurios lokalizuotos iki taksacinių miško sklypų ribų. Sklypų su radavietėmis daugiausia nustatyta Šaukėnų (18 vnt.) ir Pažiužmėlių (12 vnt.) girininkijose. Visų šių objektų išsidėstymas pagal girininkijas pateiktas gamtosauginių priemonių plano 5 priede, girininkijų aiškinamuosiuose raštuose ir žemėlapiuose. Dauguma Lietuvos raudonosios knygos gyvūnų ir augalų radaviečių yra valstybinės reikšmės miškuose, o už jų apsaugą yra atsakinga Kuršėnų regioninis padalinys ir valstybinių parkų direkcijos.

4. REGIONINIO PADALINIO ĮSIPAREIGOJIMU SAUGOMI PLOTAI

4.1. Kertinės miško buveinės

Miško vystymosi ypatumai ir kitos priežastys lemia tai, kad ypač svarbios biologinės įvairovės vertybės telkiasi fragmentiškuose, daugeliu atvejų labai nedideliuose miško plotuose, vadinamuosiuose "karštuose taškuose". Šiuose plotuose (arba buveinėse) biologinė įvairovė yra nepaprastai didelė. Specialaus tarptautinio Lietuvos ir Švedijos vykdyto projekto metu buvo inventorizuotos tokios buveinės, Lietuvoje pavadintos kertinėmis miško buveinėmis (toliau – KMB), kurios užima tik nedidelę visų miškų dalį, tačiau jose telkiasi palyginti daug kraštovaizdyje aptinkamų biologinės įvairovės elementų, ypač retų ar nykstančių organizmų rūšių. Potencialios kertinės miško buveinės (toliau – PKMB) tai buveinės, kurios per artimiausius kelis dešimtmečius taps KMB, jei per tą laiką bus tvarkomos arba saugomos pagal bendrąsias KMB nuostatų rekomendacijas (10 priedas). Žinant, kur yra tokios buveinės, galima didelių išlaidų nereikalaujančiais metodais išsaugoti didelę biologinės įvairovės dalį.

Kuršėnų regioninio padalinio (iki 2018 m. buvusioje Kuršėnų miškų urėdijoje) teritorijoje KMB inventorizacija buvo vykdoma 2002-2004 metais. Inventorizaciją vykdė apmokyti specialistai: urėdijos darbuotojas **Dionizas Kaltenis** ir kertinių miško buveinių inventorizuotojas **Žydrūnas Sinkevičius**.

Po pakartotinės KMB inventorizacijos, kurią 2013 m. atliko Aleksandro Stulginskio universiteto specialistai valstybinės reikšmės miškuose buvo išskirtos ir su Kuršėnų regioniniu padaliniu suderintos **63** kertinės miško buveinės (iš jų – **44 KMB (52,66 ha)** ir **19 PKMB (38,97 ha)**), kurių bendras plotas – **91,63 ha** (8 lentelė, 4 priedas). Po pakartotinės inventorizacijos buvo aktualizuotas KMB ir PKMB sąrašas bei patikslintos jų ribos, atsižvelgiant į atnaujintų taksacinių miško sklypų ribas.

8 lentelė. *Kertinės miško buveinės valstybinės reikšmės miškuose*

Eil. Nr.	Girininkija	KMB plotas, ha		PKMB plotas, ha	
		skaičius, vnt.	***plotas, ha***	***skaičius, vnt.***	***plotas, ha***
1.	*Gedinčių*	-	-	1	1,11
2.	*Gulbinų*	1	2,17	-	-
3.	*Ilgšilio*	2	3,39	4	12,07
4.	*Paežerių*	25	16,80	4	5,94
5.	*Pažiužmėlių*	8	11,57	4	9,26
6.	*Šaukėnų*	-	-	3	2,84
7.	*Tryškių*	8	18,73	3	7,75
Iš viso:		**44**	**52,66**	**19**	**38,97**
Iš viso KMB ir PKMB:63 ; ***Bendras KMB ir PKMB plotas: 91,63 ha***					

4.2. Miško plotai saugomi pagal miškų sertifikavimo reikalavimus

Nepriklausomas miškų ūkio sertifikavimas – sistema, pasauliniu mastu užtikrinanti miškų išsaugojimą ir sveikų bei vientisų ekosistemų atkūrimą. Tarptautinis miškų tvarkymo sertifikatas – dokumentas, įrodantis, jog miškų valdytojas miškuose ūkininkauja atsakingai pagal tvaraus ir subalansuoto miškų ūkio principus, derindamas socialines, aplinkosaugines ir ekonomines miškų funkcijas.

Vykdydama miškų sertifikavimo (FSC) keliamus reikalavimus, Kuršėnų regioninis padalinys turi identifikuoti ir palikti natūraliai miško sukcesijai pavyzdinius ekosistemų plotus jų natūralioje būklėje. Natūraliai miško sukcesijai paliekamų ekosistemų plotas turi sudaryti bent 5 % bendro miškų ploto.

Miškų ūkinė veikla nevykdoma Kuršėnų regioninio padalinio saugomose 44 kertinėse miško buveinėse ir 19 potencialių kertinių miško buveinių, kurių bendras užimamas plotas yra **91,63 ha**. Jokia ūkinė veikla taip pat nevykdoma ekologiniu požiūriu reikšmingose medynuose, kurie bus saugomi, nekertant bei paliekant juos natūraliai raidai ir biologinei įvairovei. Šių medynų užimamas bendras vastybinės reikšmės miškų plotas yra **1088,78 ha** (sudaro ***5,0%*** nuo bendro miškų ploto) (9 lentelė).

9 lentelė. *Natūraliai miško sukcesijai paliekamų ekosistemų plotas*

Eil. Nr.	***Girininkija***	***Kvartalo numeris***	***Sklypo numeris***	***Plotas, ha***	***Pastabos***
1.	**Gedinčių**	5	3	3,09	
		17	3, 4	2,61	
		78	9	0,53	
		90	10, 12-19	36,51	
		108	8	1,03	
			Iš viso:	**43,77**	
2.	**Gulbinų**	117	4-7	4,03	
		157	10, 16, 20, 26, 27, 32, 35, 36, 38, 44	11,62	
			Iš viso:	**15,65**	
3.	**Ilgšilio**	2	11, 17, 19, 20, 22	4,09	
		7	3-7	4,68	
		8	2, 14, 15	2,41	
		13	1, 2, 6, 7	2,47	
		47	6	0,81	
		49	24, 26, 29-31	9,49	
		59	4, 5	11,47	
		60	1, 10	6,19	
		69	5	0,59	
		72	9, 11, 12, 14, 15	3,24	
			Iš viso:	**45,44**	
4.	**Paežerių**	13	8	0,55	
		18	20	0,69	

Eil. Nr.	*Girininkija*	*Kvartalo numeris*	*Sklypo numeris*	*Plotas, ha*	*Pastabos*
		22	3	0,56	
		37	12, 19	2,61	
		38	5	0,95	
		41	16, 17	1,21	
		54	23	0,80	
		60	16	2,29	
		65	6	0,35	
		107	9, 16, 19, 21	2,48	
		112	16	1,11	
		115	6	2,70	
			Iš viso:	**16,30**	
5.	**Pažiužmėlių**	17	16, 17, 19, 26, 27	4,49	
		35	1	0,59	
		45	15	0,90	
		57	9, 18, 23	2,00	
		58	27-30	23,31	
		59	40-42	5,72	
		110	4	0,96	
		111	1	0,52	
		113	14	0,22	
		114	10	1,23	
		134	13, 16, 22, 23, 28	4,16	
			Iš viso:	**44,10**	
6.	**Šaukėnų**	9	6	1,06	
		13	26	0,23	
		52	36	0,27	
		65	6, 7, 11	2,88	
		146	9	1,87	
		147	2	0,22	
		149	1	1,46	
		150	21, 22, 24, 27	5,19	
		151	26, 27	2,29	
		153	18-19, 31-32	5,65	
		154	9, 20-22	2,50	
		155	16, 19-21, 24-29, 33, 34, 35	13,05	
		162	23-37	19,89	
		163	9-11, 15-17	14,11	
		170	7-15, 21-23, 32	14,99	
		171	1-3	4,94	
			Iš viso:	**90,60**	
7.	**Tryškių**	37	4, 5	1,40	
		54	19	0,63	
		104	11	2,34	
		148	1-132	221,81	Gelžės botaninis zoologinis draustinis
		149	4, 5, 8, 9, 11-45; 48; 52-62; 65-68; 73-94; 98-113; 119-152; 155	166,41	
		150	1-42, 43-45	77,15	
		151	1-54, 55-58	94,96	
		158	1-62; 67-68; 72-74, 76, 78-89	155,05	
		159	1-54; 60-62; 67-70; 72-83	113,17	
			Iš viso:	**832,92**	
			Bendras plotas	**1088,78**	

Eil. Nr.	*Girininkija*	*Kvartalo numeris*	*Sklypo numeris*	*Plotas, ha*	*Pastabos*
Kertinės miško buveinės				**52,66**	
Potencialios kertinės miško buveinės				**38,97**	
			Iš viso:	**91,63**	
			IŠ VISO:	***1180,41***	

Iš viso Kuršėnų regioninio padalinio teritorijoje natūraliai miško sukcesijai paliekamas 1180,41 ha miškų teritorijos plotas, kuris sudaro 5,4% nuo bendro valdomo valstybinės reikšmės miškų teritorijos ploto (pagal FSC reikalavimus turi būti ne mažiau 5%).

5. NAUJAI INVENTORIZUOTI EKOLOGIŠKAI VERTINGI MIŠKO PLOTAI

5.1. Ekologiškai vertingi miško sklypai

Vykdant miškotvarkos suprojektuotas ūkines priemones, didelis dėmesys skiramas teritorijoms, kuriose siekiama palaikyti, gausinti bei išsaugoti biologinę įvairovę. Tai ekologiškai vertingi miško sklypai: paliktini natūraliai raidai pelkiniai miškai, natūralios miško pelkės, atviros mažos miško aikštelės, natūralios laukymės ir šlaitų medynai.

Kuršėnų regioninio padalinio teritorijoje nustatyti ***ekologiškai vertingi miško sklypai valstybinės reikšmės miškuose užima 286,0 ha arba 1,3%*** nuo bendro miškų ploto. *Daugiausia ekologiškai vertingų miško sklypų nustatyta Ilgšilio (58,8 ha arba 2,0% bendro girininkijos valstybinės reikšmės miškų ploto) ir Šaukėnų (25,7 ha arba 0,7% bendro girininkijos valstybinės reikšmės miškų ploto) girininkijose* (10 lentelė, 7-11 priedai.). Žymi dalis šių ekologiškai vertingų miško sklypų patenka į valstybės saugomas teritorijas ir kertines miško buveines.

10 lentelė. *Ekologiškai vertingų miško sklypų pasiskirstymas valstybinės reikšmės miškuose*

Girininkija	**Bendras miškų plotas, ha**	**Pelkiniai miškai (Pa ir Pb) paliktini natūraliai raidai, ha**	**Miško pelkės paliktinos natūraliai raidai, ha**	**Miško laukymės saugotinos nuo apaugimo medžiais ir krūmais, ha**	**Šlaitų medynai paliktini natūraliai raidai, ha**	**Bendras ekologiškai vertingų sklypų plotas, ha**	**% nuo bendro miškų ploto**
Gedinčių	2505,9	5,7	8,7	3,5	0	17,9	0,7
Gulbinų	3211,1	0	6,2	1,9	0	8,1	0,3
Ilgšilio	3005,6	52,2	1,4	5,2	0	58,8	2,0
Paežerių	2741,6	1,4	4,8	0,7	0	6,9	0,3
Pažiužmėlių	3577,6	2,2	6,9	1,5	0	10,6	0,3
Šaukėnų	3679,2	11,7	1,6	8,9	3,5	25,7	0,7
Tryškių	3078,7	0	138,3	19,7	0	158	5,1
Iš viso:	**21799,7**	**73,2**	**167,9**	**41,4**	**3,5**	**286,0**	**1,3**

Ekologiškai vertingiems miško sklypams šiame darbe, buvo priskirti naujai nustatyti miškuose esantys žemės plotai, turintys didelę vertę biologinės įvairovės išsaugojimui, pagausinimui ir praturtinimui. Tai daugiausia iš miško medynų išsiskiriančios natūralios pelkės ir pelkiniai pušynai. Didesniuose miško masyvuose ypač svarbios yra nedidelės miško

aikštelės ir laukymės. Jose kaip salelėse prieglobstį randa atvirų vietų augalai ir juos apdulkinantys vabzdžiai, kiti gyvūnai, kurie vengia tankių miško sklypų.

5.1.1. Pelkiniai miškai paliktini natūraliai raidai

Dažniausiai tai nedidelio ploto aukštapelkiniai pušynai ir beržynai, augantys pelkių pakraščiuose ir kitose užmirkusiose vietose. Jų eksploatavimas galėtų duoti minimalią naudą, o kartais būtų net nuostolingas. Šių pušynų natūralios raidos išsaugojimas jų nenukertant yra labai svarbus, nes tokiu būdu yra palaikomas šių teritorijų ekologinis stabilumas. Taip pat svarbu nevykdyti jokių melioracijos darbų tiek šiuose miškuose, tiek ir jų aplinkoje.

Pelkinėse Pa ir Pb augavietėse augantys gamtiniu požiūriu vertingi miškai Kuršėnų regioninio padalinio administruojamoje teritorijoje užima 73,2 ha plotą arba 0,3% nuo bendro valstybinės reikšmės miškų ploto. *Daugiausiai pelkinių miškų auga šių girininkijų valstybinės reikšmės miškuose: Ilgšilio (52,2 ha arba 1,7% nuo bendro girininkijos valstybinės reikšmės miškų ploto) ir Šaukėnų (11,7 ha arba 0,3% nuo bendro girininkijos valstybinės reikšmės miškų ploto)* (11 lentelė, 7 priedas).

11 lentelė. *Pelkinių miškų pasiskistymas girininkijų valstybinės reikšmės miškuose*

Eil. Nr.	Girininkija	Bendras valstybinės reikšmės miškų plotas, ha	Pelkiniai miškai, iš viso	
			plotas, ha	*% bendro miškų ploto*
1	Gedinčių	2505,9	5,7	0,2
2	Gulbinų	3211,1	0	0
3	Ilgšilio	3005,6	52,2	1,7
4	Paežerių	2741,6	1,4	0,1
5	Pažiužmėlių	3577,6	2,2	0,1
6	Šaukėnų	3679,2	11,7	0,3
7	Tryškių	3078,7	0	0
Iš viso:		**21799,7**	**73,2**	**0,3**

5.1.2. Miško pelkės paliktinos savaiminei raidai

Tai atviros, medynais neapaugusios pelkės. Šios pelkės turi didelę reikšmę drėgnų vietų biotopuose gyvenantiems gyvūnams ir augantiems augalams, kurie labai praturtina šalia tokių pelkių augančių medynų gamtinę įvairovę. Ypatingai vertingos nenusausintos pelkės, nes jos yra tinkami biotopai daugeliui retų ir nykstančių gyvūnų ir augalų rūšių. Natūralias pelkes rekomenduojame palikti nenusausintas, jose nevykdant miško sodinimo ar paramos žėlimui darbų. Prasidėjus tokių plotų savaiminiam apaugimui mišku, regioninių padalinių ir valstybinių parkų specialistai turi priimti sprendimą dėl sumedėjusios augalijos aktyvaus išvalymo darbų reikalingumo arba natūralaus pelkės apaugimo proceso tolimesnio stebėjimo.

12 lentelė. *Miško pelkių, paliktinų natūraliai raidai, pasiskirstymas girininkijų valdtybinės reikšmės miškuose*

Eil. Nr.	Girininkija	Bendras valstybinės reikšmės miškų plotas, ha	Miško pelkės, iš viso	
			plotas, ha	*% nuo bendro miškų ploto*
1	Gedinčių	2505,9	8,7	0,3
2	Gulbinų	3211,1	6,2	0,2
3	Ilgšilio	3005,6	1,4	0,05
4	Paežerių	2741,6	4,8	0,2
5	Pažiužmėlių	3577,6	6,9	0,2
6	Šaukėnų	3679,2	1,6	0,04
7	Tryškių	3078,7	138,3	4,5
Iš viso:		**21799,7**	**167,9**	**0,8**

Kuršėnų regioninio padalinio valstybinės reikšmės miškuose šių pelkių iš viso nustatyta 167,9 ha, kurios sudaro 0,8% nuo bendro valstybinės reikšmės miškų ploto. *Daugiausiai paliktinų savaiminei raidai miško pelkių nustatyta Tryškių (138,3 ha arba 4,5% nuo bendro girininkijos valstybinės reikšmės miškų ploto) girininkijoje* (12 lentelė, 8 priedas).

5.1.4. Miško laukymės saugotinos nuo apaugimo medžiais ir krūmais

Dažniausiai tokioms laukymėms priskiriamos natūralios miško pievos, buvusios šienaujamos pievos ir ganyklos, upių, upelių ir ežerų pakrančių pievos. Tokios miško laukymės gali būti įvairaus ploto. Šios visada buvusios atviros teritorijos neretai sparčiai užauga medžiais ir krūmais ir atskirais atvejais, suderinus su šių žemių naudotojais, jas reikalinga pastoviai valyti bei šienauti, norint išsaugoti ir palaikyti nepasikeitusius vertingus biotopus ir juose gyvenančias rūšis. Tačiau ne visos laukymės yra ekologiškai vertingos ir ne visos jos yra saugotinos nuo apaugimo. Aptariami ir pateikiami duomenys tik apie ekologiškai vertingas laukymes, kurias tikslinga išsaugoti, joms neleidžiant užaugti krūmais, kita sumedėjusia augmenija.

15 lentelė. *Miško laukymės saugotinos nuo apaugimo sumedėjusia augalija*

Girininkija	Bendras valstybinės reikšmės miškų plotas, ha	Miško laukymės, iš viso	
		plotas, ha	*% bendro miškų ploto*
Gedinčių	2505,9	3,5	0,1
Gulbinų	3211,1	1,9	0,1
Ilgšilio	3005,6	5,2	0,2
Paežerių	2741,6	0,7	0,03
Pažiužmėlių	3577,6	1,5	0,04
Šaukėnų	3679,2	8,9	0,2
Tryškių	3078,7	19,7	0,6
Iš viso:	**21799,7**	**41,4**	**0,2**

Kuršėnų regioninio padalinio administruojamoje teritorijoje iš viso nustatyta 41,4 ha ekologiškai vertingų miško laukymių, kurios sudaro 0,2% bendro valstybinės reikšmės miškų ploto. *Daugiausia miško laukymių, saugotinų nuo apaugimo medžiais ir krūmais, nustatyta šių girininkijų valstybinės reikšmės miškuose: Tryškių (19,7 ha arba 0,6% bendro girininkijos valstybinės reikšmės miškų ploto) ir Šaukėnų (8,9 ha arba 0,5% bendro girininkijos valstybinės reikšmės miškų ploto)* (15 lentelė, 10 priedas).

Saugomose teritorijose ir Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijose esančios miško laukymės arba pelkės turi būti valomos, įgyvendinant gamtotvarkos planuose numatytas priemones bei vykdant įvairias kitas programas.

5.1.5. Šlaitų medynai

Šlaitų medynai – tai medynai augantys stačiuose šlaituose ir griovose bei kitose ypatingose reljefo formose. Šlaitų ekosistemų savitumą lemia jų mikroklimatas, sąlygojamas šilumos ir drėgmės režimo, ekspozicijos pasaulio šalių atžvilgiu.

16 lentelė. *Šlaitų medynai*

Girininkija	Bendras valstybinės reikšmės miškų plotas, ha	Šlaitų medynai, iš viso	
		plotas, ha	*% nuo bendro miškų ploto*
Gedinčių	2505,9	0	0
Gulbinų	3211,1	0	0
Ilgšilio	3005,6	0	0
Paežerių	2741,6	0	0
Pažiužmėlių	3577,6	0	0
Šaukėnų	3679,2	3,5	0,1
Tryškių	3078,7	0	0
Iš viso:	**21799,7**	3,5	**0,02**

Iš viso Kuršėnų regioninio padalinio administruojamoje teritorijoje yra 3,5 ha šlaitų medynų arba 0,02% nuo bendro regioninio padalinio valstybinės reikšmės miškų ploto. *Šlaituose augantys medynai nustatyti tik Šaukėnų (3,5 ha arba 0,1% nuo bendro girininkijos valstybinės reikšmės miškų ploto) girininkijoje* (16 lentelė, 11 priedas).

5.2. Miško sklypai su pavieniais ekologiškai vertingais medžiais (senmedžiais)

Bioįvairovei ypač svarbūs yra plynose kirtavietėse paliekami pavieniai medžiai bei išlikę seni antros ar net trečios kartos medžiai. Dažniausiai tai ąžuolai, uosiai ir kiti medžiai, kurie yra labai vertingi daugeliui su jais susijusių retųjų augalų ir gyvūnų rūšių egzistavimui. Tokie ekologiškai vertingi pavieniai medžiai yra visose Kuršėnų regioninio padalinio girininkijose. Bioįvairovei svarbūs yra seni – antros, trečios kartos miško medžiai, kurių kiekvienas gali būti atskira buveine daugumai retųjų augalų ir gyvūnų rūšių. Šiame skyriuje

tokie medžiai pavadinti senmedžiais ir duomenys apie juos pateikiami pagal girininkijas, nurodant tik sklypus, kuriuose jie surasti.

Kuršėnų regioninio padalinio teritorijoje surasti 68 sklypai su pavieniais senmedžiais (17 lentelė, 12 priedas).

17 lentelė. *Miško sklypai su pavieniais senmedžiais*

Girininkija	Bendras valstybinės reikšmės miškų plotas, ha	Sklypų su senmedžiais skaičius, vnt.
Gedinčių	2505,9	1
Gulbinų	3211,1	5
Ilgšilio	3005,6	33
Paežerių	2741,6	5
Pažiužmėlių	3577,6	4
Šaukėnų	3679,2	1
Tryškių	3078,7	19
Iš viso:	**21799,7**	**68**



5 pav. **Vertingi pavieniai senmedžiai – paprastasis ąžuolas ir paprastoji pušis**

Daugiausia pavienių ekologiškai vertingų medžių (senmedžių) yra Ilgšilio (33 sklypai) ir Tryškių (19 sklypų) girininkijose. Pagal senmedžių rūšis taksacinių sklypų skaičius pasiskirsto taip:

- sklypai su E –34;
- sklypai su P – 21;
- sklypai su J – 7;
- sklypai su Ą – 6;
- sklypai su U – 5.

Atskirai nepateikiami plotiniai duomenys apie miško sklypus su pavieniais bioįvairovės medžiais ir saugotinais senmedžiais, nes nenurodomas vertingų medžių tikslus skaičius. Siūloma saugoti bioįvairovės medžius ir senmedžius, o duomenys apie tokius sklypus neįtraukiami į bendrą ekologiškai vertingų teritorijų sąrašą.

6. MIŠKŲ ŪKINIS REŽIMAS

Miškų ūkinis režimas miško žemėse apibūdinamas miškus suskirstant į miškų grupes. Kuršėnų regioninio padalinio valstybinės reikšmės miškai didesne dalimi priskirti IV miškų grupei (ūkiniai miškai), kuri sudaro 93,0% visų Kuršėnų regioninio padalinio administruojamų miškų, II miškų grupei (specialios paskirties miškai) priskirta 5,6% (ekosistemų apsaugos IIA grupės 4,8% ir rekreaciniai miškai IIB grupės sudaro 0,8%), III (apsauginiai miškai) – 1,4% miškų teritorijos ploto. Kuršėnų regioninio padalinio administruojamoje teritorijoje nėra I miškų grupės (gamtinių rezervatų) miškų.

Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių radavietėms atskiros miškų grupės ar pogrupiai neišskiriami, o miško sklypai su saugomais objektais lieka priskirti toms miškų grupėms, kuriose jie buvo aptikti. Tokiems nedideliems objektams gali būti nustatomas specialus apsaugos režimas, kurio reikalavimai yra griežtesni, nei aplink esančios miškų grupės. Tokiais gali būti nekertamo miško spinduliai aplink retųjų paukščių lizdus, kuriuose draudžiami pagrindinio naudojimo miško kirtimai, retųjų augalų augaviečių sklypai, kuriuose nerekomenduojami pagrindinio naudojimo arba kiti miško kirtimai.

Jei toje pačioje saugomoje teritorijoje nustatyti skirtingi ūkinio režimo reikalavimai, galioja to teisinio akto reikalavimai, kuriame nurodyti griežtesni apribojimai.

Kuršėnų regioninio padalinio įsipareigojimu saugomose kertinėse miško buveinėse ūkinio režimo reikalavimai turėtų būti tokie, kokie taikomi I arba II miškų grupėms. Šie reikalavimai kiekvienai KMB skiriasi ir yra nurodyti KMB kortelėse, valstybinės miškų tarnybos (VMT) duomenų bazėje bei KMB sąrašuose. Taikytino ūkinio režimo skirtumai nėra esminiai: KMB apsaugai dažniausiai rekomenduotinas rezervatinis režimas (arba I miškų grupė), siekiant kad paliekami medynai ir senieji medžiai natūraliai suirtų. Net ir tuomet, kai senmedžiai lūžta ar išvirsta, jie turi likti gulėti, nešalinant negyvos medienos iš KMB. Nustatyta, kad išvirtęs beržas suyra per 20 metų, o ąžuolas – per 50 metų ir daugiau. Atskirais atvejais kertinėse miško buveinėse reikalingi trako ir pomiškio kirtimai, kai reikia iškirsti menkavertes medžių ir krūmų rūšis arba kirtimai apie pavienius senmedžius, siekiant pašalinti medžius, augančius po šių senmedžių lajomis ir šalia jų. KMB apsaugai ir palaikymui reikalingos gamtosauginės priemonės ir rekomendacijos pagal atskirus KMB tipus pateiktos 6 priede.

7. GAMTOSAUGINĖS ŪKINĖS PRIEMONĖS MIŠKUOSE

7.1. Miško kirtimų ribojimas prie saugomų paukščių lizdaviečių

Saugomų paukščių rūšių lizdų duomenų aktualizacija Kuršėnų regioninio padalinio administruojamoje teritorijoje vykdyta kartu su miškotvarkos lauko darbais. Visa informacija apie naujai aptiktus lizdus įtraukiama į duomenų bazę ir perduodama valstybinei miškų tarnybai. Visiems nustatytiems saugomų paukščių lizdams pritaikomi nekertamo miško apie juos spinduliai, remiantis miško kirtimų taisyklėmis patvirtintomis 2015 m. rugsėjo 30 d. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-690 (18 lentelė).

Norint užtikrinti geresnę saugomų paukščių lizdaviečių apsaugą, reikia kasmet vykdyti žinomų šių paukščių lizdų apžiūrą, nustatant lizdų užimtumą ir perinčias rūšis. Lizdai turi būti tikrinami vieną kartą pavasarį – balandžio, gegužės mėn. ir vieną kartą vasarą – birželio, liepos mėn. Pirmą kartą patikrinus, galima nustatyti, ar lizdas užimtas, antrą kartą patikrinus galima nustatyti kokios rūšies paukštis perėjo ir ar užaugo jaunikliai. Apžiūrėti reikėtų ne tik žinomus lizdus, bet ir biržių atvedimo metu aptiktus naujus lizdus. Jei neaiški perinčio paukščio rūšis arba reikia patikslinti naujų lizdų apsaugos spindulį bei kitas apsaugos priemones, galima kreiptis į vietos nacionalinio parko arba regioninio parko specialistus, ornitologus. Atlikus lizdų vertinimą natūroje, patikslinama kokios paukščių rūšys peri naujai rastuose lizduose ir kokios reikalingos jų apsaugos priemonės.

Labai svarbu prieš atrėžiant biržes įvertinti ar nėra numatytose kirtavietėse ir jų aplinkoje retųjų paukščių lizdų ar veisimosi vietų. Norint sumažinti galimą trikdymą prie lizdų, reikia vasarą numatytas kirsti biržes rinktis kiek didesniu atstumu nei numatyta pagrindinių miško kirtimų taisyklėse – nuo žinomų saugomų plėšriųjų paukščių ir juodųjų gandrų lizdų bent 300 metrų atstumu. Miško sodinimo darbų pavasario metu nevykdyti kirtavietėse, esančiose šalia lizdų apsauginių spindulių ribos, jas užsodinant rudenį.

18 lentelė. *Miško kirtimų apribojimai aplink retųjų paukščių lizdavietes*

Spindulys nuo lizdavietės, m	Saugomos paukščių lizdavietės
200	Kilniojo ir jūrinio erelių, žuvininko, juodojo gandro, didžiojo apuoko
150	Gyvatėdžio, didžiojo erelio rėksnio, sakalo keleivio, žalvarnio
100	Juodojo ir rudojo peslio, vapsvaėdžio, vištvanagio, uralinės pelėdos, mažojo erelio rėksnio
50	Startsakalio, pelėsakalio, sketsakalio, lututės

** Šaltinis: Miško kirtimų taisyklės, 2015*

Miško sklypuose, kuriuose naujai randamos retųjų pelėdų lizdavietės, reikalinga riboti miško kirtimo darbus vasario – gegužės mėnesiais.

7.2. Rekomenduojamos retųjų augalų apsaugos priemonės

Saugomų augalų ir grybų rūšių konkrečios apsaugos priemonės nėra numatytos miško kirtimų taisyklėse. Minėtų grupių augavietėse pagal galimybes turi būti taikomos jų apsaugos priemonės vadovaujantis Raudonojoje knygoje pateiktomis rekomendacijomis. Viena iš pasirinktų apsaugos priemonių yra retųjų rūšių augaviečių lokalizavimas nurodytuose miško sklypuose pagal galimybes neprojektuojant miško kirtimo ir atkūrimo darbų, nepažeidžiant nei šių augaviečių nei pačių augalų. Miško sklypuose su augalijos rūšių, kurioms optimalus medyno skalsumas yra 0,5, gali būti vykdomi miško retinimo darbai, atliekant juos žiemos metu, įšalus gruntui. Prie tokių rūšių priskiriamas meškinis česnakas, rūteniai ir k.t., kartais gali būti paliekami ir seni pavieniai medžiai, formuojamos tokių paliekamų medžių biogrupės su ant jų augančiais retų rūšių individais (pvz., plunksninė pliusnė).

Kuršėnų regioninio padalinio administruojamose girininkijų teritorijose nustatytų retų augalijos rūšių radaviečių ir jų apsaugos priemonių detalūs žiniaraščiai pateikiami 3 priede ir atskiruose raštuose pagal girininkijas.

7.3. Pelkinių miškų, augančių Pa ir Pb augavietėse, išsaugojimas

Pelkinių pušynų, augančių Pa ir Pb augavietėse, eksploatavimas dažniausiai duoda minimalią ekonominę naudą, o kartais gali būti ir ekonomiškai nenaudingas. Pelkinių pušynų natūralios raidos išlaikymas jų nenukertant yra labai svarbus, užtikrinant tokių teritorijų ekologinį stabilumą. Tokios paliekamos teritorijos galėtų sudaryti zoną tarp aukštapelkių telmologiniuose draustiniuose ir ūkinių miškų bei atvirų palaukių.

Pelkinius pušynus reikalinga palikti natūraliam vystymuisi ir nevykdyti jokių kirtimų, miško želdinimo bei melioravimo darbų, išskyrus stichinių nelaimių pasekmių likvidavimo atvejus. Pelkiniuose pušynuose gali būti vykdomos tik miškų apsaugos priemonės, susijusios su gaisrų gesinimu ir apsauga nuo masinių ligų ir vabzdžių antplūdžių. Visi šie pušynai galėtų būti išsaugoti ir nepakeisti – nenusausinti, neiškirsti ar kitaip nesunaikinti, paliekant juos ateities kartoms.

Šiai kategorijai netinka jau nusausinti pušynai, augantys Pan ir Pbn augavietėse, nes jose jau keičiasi ne tik hidrologinės sąlygos, bet ir medžių bei krūmų augimas, jų rūšinė sudėtis, skalsumas. Toks procesas jau yra nekontroliuojamas ir negrįžtamas.

7.4. Natūralių miško pelkių, aikštelių ir laukymių išsaugojimas ir tvarkymas

Natūralios miško pelkės, mažos miško aikštelės ir laukymės turi didelę reikšmę drėgnų ir atvirų vietų biotopuose gyvenantiems organizmams, kurie labai praturtina šalia tokių vietų augančių medynų gamtinę įvairovę. Šios teritorijos yra vertingesnės, jei jos yra nuošaliau nuo funkcionuojančių melioracijos kanalų. Tiek pelkės, tiek ir mažos aikštelės bei laukymės yra tinkami biotopai daugeliui retų ir nykstančių gyvūnų ir augalų rūšių. Netikslinga ir nerekomenduotina yra keisti šių vietų natūralų hidrologinį režimą arba užsodinti jas mišku. Geriausia apsaugos priemonė – palikti jas natūraliai raidai. Šiuose plotuose gali būti vykdomos ir specialios gamtotvarkos priemonės, atliekamos įgyvendinant suderintuose ir patvirtintuose gamtotvarkos planuose numatytas veiklas.

7.5. Miško laukymių valymas nuo apaugimo

Natūralios miško laukymės, apaugdamos sumedėjusia augalija, praranda savo išskirtinę reikšmę bei tinkamumą atviras miško erdves besirenkančioms augalijos ir gyvūnijos rūšims. Išlikusios atviros miško laukymės, kaip ir miško pievos, padidina miškų masyvų mozaikiškumą ir jų dėka kompaktiškuose miškų masyvuose padaugėja vietų, pasižyminčių pamiškės efektu. Šiose pamiškių vietose medžių struktūra yra ypatinga, pamiškės ekotonas ryškesnis, jose kuriasi specifinės, retos rūšys. Panašų vaidmenį atlieka ir atviros miško pelkės, kuriose miško mozaikiškumas didėja dėl specifinių pelkinių augaviečių.

Svarbu palaikyti atvirą plotą, neįrengti pašarinių aikštelių. Miško laukymių ir pelkių apaugimas suintensyvėjo paskutiniais dešimtmečiais, kada didelė dalis buvusių žemės ūkio naudmenų liko dirvonuoti, pievos, o vietomis ir pelkės tapo nebešienaujamos, nebeganomos. Kad buvusios atviros pelkės, pievos, miško laukymės ir toliau išliktų atviros, neužaugtų medžiais ir krūmais bei nesuvešėtų tankia žoline augmenija, užtenka vieną kartą per sezoną nušienauti žolę, nendres, išpjauti krūmų ir medžių atžalas. Geriausia tai daryti antroje vasaros pusėje – rugpjūčio mėn., kada jau būna pabaigę žydėti reti žoliniai augalai ir kada nupjautos medžių bei krūmų atžalos turi mažiausiai potencialo ataugti ir atlaikyti žiemos šalčius.

7.6. Šlaitų medynų specifika ir reikšmė

Miškai, augantys ant šlaitų, pasižymi didele biologine įvairove ir retųjų rūšių gausa, nes yra artimi sengirėms, taip pat ir dėl pastovaus mikroklimato, kitų sąlygų. Šlaitai gali būti susiję su atviro vandens telkiniais arba nesusiję. Pirmuoju atveju medynai auga ant šlaitų, esančių upių, upelių ir ežerų pakrantėse, antruoju atveju – ant šlaitų, veikiamų dirvožemio erozijos su atsidengusiomis dirvodarinėmis uolienomis, kurios sukuria papildomas

ekologines nišas. Šlaitų medynuose neretai aptinkama šaltinių ir šaltiniuotų vietų bei tufų. Pasitaiko ir gana stambių nuošliaužų. Šiaurės ekspozicijos šlaituose augantys medynai dažnai būna nuolat drėgni arba užmirkę. Pietų ekspozicijos šlaitai nuolat būna saulėkaitoje ir miškai čia sausi. Miško upelių pakrančių šlaituose augantys medžiai paprastai būna aukštesni ir gyvybingesni, negu aplinkiniuose miškuose. Dėl palankesnių medžiams augti drėkinimo sąlygų medynų rūšinė sudėtis taip pat skiriasi. Pavyzdžiui, eglės ir lapuočiai medžiai gali būti dažniau aptinkami vandens telkinių pakrančių šlaituose, negu aplinkiniuose aukščiau įsikūrusiuose miško masyvuose. Eglės, beržai ir kiti lapuočiai medžiai, retai aptinkami pelkiniuose pušynuose, gali vyrauti iš pelkės ištekančio upelio pakrantėse.

Šlaituose daugeliu atvejų susidaro palankios sąlygos išlikti biologinėms miško vertybėms ir retosioms rūšims, kadangi tokiose vietose dažnai yra sunkiau ūkininkauti. Drėgnus šlaitus dažniausiai aplenkia ir miško gaisrai. Kadangi šlaitų medynuose ilgiau išlieka tinkamos retųjų rūšių gyvenamosios sąlygos, upių ir kitų vandens telkinių šlaitai gali būti įvairių retųjų rūšių plitimo koridoriais. Šių rūšių organizmai taip pat gali čia rasti prieglobstį, jeigu jų gyvenamosios vietos sunaikinamos kitose kraštovaizdžio dalyse. Palankiausias tokių teritorijų tvarkymo būdas – jokios ūkinės veiklos. Siekiant išlaikyti drėgną mikroklimatą, aplink šlaitų medynus turėtų būti paliekama 20–40 m papildoma apsaugos zona.

Šlaitų medynuose sanitariniai kirtimai turėtų būti kertami tik susiklosčius ypatingai grėsmingoms aplinkiniams medynams sąlygoms – po stichinių nelaimių, gaisrų ir pan. Kitais atvejais reikėtų vadovautis miško kirtimų taisyklėmis bei tinkamai pasirinkti tokių darbų prioritetus.

7.7. Pavienių paliekamų bioįvairovės medžių atranka ir išdėstymas

Remiantis miško kirtimų taisyklių nuostatomis, plynose ir kitose kirtavietėse turi būti paliekami pavieniai medžiai, ypatingai svarbūs bioįvairovės apsaugai. Tai gali būti įvairūs stuobriai, uoksiniai medžiai, potencialūs plėšriųjų paukščių lizdiniai medžiai su patogia lizdui krauti laja bei medžiai iš buvusio medyno pagrindinio ardo. Mišriuose spygliuočių-lapuočių medynuose labai svarbūs yra lapuočiai medžiai, kuriuos pirmiausia reikia palikti. Bioįvairovei svarbūs yra ąžuolai, klevai, uosiai, liepos, guobiniai medžiai.

Rėžiant biržes atrenkami paliekami bioįvairovės medžiai, turi atitikti šiuos kriterijus:

1. Sengirių biologinei įvairovei svarbūs medžiai – augantys su natūraliomis drevėmis ir paukščių iškaltais uoksais, medžiai milžinai, nudžiūvę medžiai ir jų liekanos (stuobriai);

2. Būsimų sengirių biologinei įvairovei vertingi medžiai – augantys vidutinio ir brandaus amžiaus, ilgaamžiai ir lėtai bręstantys medžiai (pušis, ąžuolas, uosis), vidutinio

amžiaus ir senesni trumpaamžiai greitai brėstantys medžiai (beržas, drebulė, liepa, juodalksnis, baltalksnis);

3. Biologinės įvairovės didinimui vertingi medžiai: eglė, klevas, guobiniai medžiai, taip pat šermukšnis ir kiti.

Vadovaujantis miško kirtimų taisyklėmis, Kuršėnų regioninio padalinio administruojamuose ūkiniuose III ir IV miškų grupės miškuose kertant mišką plynai, 1 ha turi būti paliekama ne mažiau 7-10 buvusio pagrindinio ardo sėklinių ir biologinės įvairovės palaikymui skirtų medžių.

Bioįvairovės medžiai įprastai paliekami, stengiantis juos tolygiai išdėstyti kirtavietėse. Tokie medžiai turėtų būti paliekami tiek pavieniui tiek ir biogrupėmis – po kelis ar net keliolika medžių. Vienoje didesnėje biogrupėje gali būti palikti visi toje biržėje esantys nekertami medžiai. Biogrupėse turėtų būti palikti ne tik pagrindinio ardo medžiai, bet ir senesni medžiai bei jauni plačialapiai medžiai, o taip pat ir trakas bei žolinė augalija. Grupėmis paliktus medžius mažiau verčia vėjas, jie auga gyvybingesni ir galės sudaryti ateities medyno seniausiųjų medžių pagrindą. Suformuotoje biogrupėje gali perėti paprastasis suopis, kranklys ir sketsakalis, jei medžiai su šių paukščių lizdais po plyno kirtimo bus palikti kartu su kitais biržėje paliekamais bioįvairovės medžiais. Perėjimui tokias vietas rinksis ir uoksiniai paukščiai – įvairūs geniai, meletos bei smulkieji paukščiai. Tokiose miško salelėse telksis ir žinduoliai.

Paliekamų bioįvairovės medžių negalima nužievinti, nes tada jie greitai nudžiūsta ir nebetinka nei uoksiniams, nei kitiems miško paukščiams ar gyvūnams.

7.8. Senmedžių išsaugojimas

Seniausieji miško medžiai arba senmedžiai Kuršėnų regioninio padalinio miškuose išlikę nuo buvusių sengirių laikų. Tokie antros ar net trečios kartos medyno medžiai yra svarbūs biologinei įvairovei, nes ant jų ir šalia jų auga ir gyvena daug retųjų augalų ir gyvūnų rūšių. Patys seniausi ir tinkamiausi tokie medžiai ar jų grupės buvo inventorizuoti kaip kertinės miško buveinės, priskiriant jas KMB tipams: pavienis medis milžinas ir medžių milžinų grupė. Jei senmedžiai dėl įvairių priežasčių nebuvo aptikti ir nepateko į kertines miško buveines, jie gali būti išsaugomi miško kirtimų metu. Svarbu išsaugoti ne tik patį tokį medį, bet ir jam būdingą aplinką. Jei senmedis pasižymi plačia, neaukštai nuo žemės išsišakojusia laja ir auga vietoje, kuri anksčiau buvo atvira, reikalinga palaipsniui atidengti tokį medį, nepaliekant kitų augančių medžių nei po laja, nei lajoje, nei kelių metrų (5 m) spinduliu apie lają. Jei senmedis - buvęs miško medis, turintis aukštutinę lają, negalima tokio

medžio atidengti pilnai. Apie tokį miško medį turi būti palikta nenukirsta apsauginė miško juosta, kurią sudaro bent du tokių medžių aukščiai.

Svarbiausias biologinei įvairovei yra paprastasis ąžuolas, su kuriuo yra susijusios 284 bestuburių, 324 kerpių bei daugelis paukščių ir žinduolių rūšių. Ąžuolai natūraliai gali sulaukti 600 ir daugiau metų, todėl svarbu palikti seniausius šiuos medžius nenukirstus. Su paprastąją pušimi susiję apie 90 rūšių bestuburių ir 130 kerpių rūšių. Pušys gali sulaukti iki 400 metų. Su beržu susijusios 229 bestuburių ir 126 kerpių rūšys. Beržai gali sulaukti virš 100 metų, juodalksniai – virš 200 metų amžiaus. Spygliuočių medynuose biologinei įvairovei ypatingai svarbios yra drebulės. Su drebule susijusios 97 bestuburių rūšys, dalis miško paukščių ir žinduolių. Pavienės drebulės gali sulaukti 150 ir daugiau metų.

Medynuose augantys senmedžiai turi likti nenukirsti ir neišgabenti iki visiško savo nudžiūvimo ir nuvirtimo bei natūralaus sunykimo, nes visose irimo stadijose šių senųjų medžių mediena būna labai svarbi vis kitoms retosioms organizmų rūšims.

7.9. Kertinių miško buveinių tvarkymas ir apsauga

Kuršėnų regioninio padalinio administruojamoje teritorijoje saugomos kertinės miško buveinės turėtų būti tvarkomos, remiantis „Bendraisiais kertinių miško buveinių nuostatais“, parengtais pagal „KMB inventorizavimo metodiką“ (10 priedas). Kiekvienai KMB tipų grupei ir atskirai kiekvienam KMB tipui yra numatytos skirtingos priemonės, kurių reikia laikytis, norint kuo ilgiau išsaugoti šias kertines miško buveines nepakitusias. Esant reikalui, specifinės apsaugos ir galimo tvarkymo priemonės gali būti pateikiamos iš Valstybinės miškų tarnybos duomenų bazės atskirai kiekvienai KMB.

Kertinės miško buveinės gali būti saugomos tiesiogiai, nevykdant jose jokių ūkinių priemonių arba vykdant numatytas specialias ūkines priemones. KMB gali būti saugomos, nustatant jose I arba II miškų grupę, KMB koncentracijų vietose įsteigiant draustinius arba “NATURA 2000” teritorijas, skirtas buveinių apsaugai, bet tai jau ne vidinės miškotvarkos projekto kompetencija.

7.10. Biotechninės priemonės

Prie papildomų gamtosauginių priemonių priskiriamos ir šios reikalingos vykdyti biotechninės priemonės:

Inkilų gamyba, kėlimas ir priežiūra. Įvairių tipų inkilai yra labai svarbi biotechninė priemonė. Inkilus reikia kelti vietose, kur trūksta natūralių uoksų arba medžių tinkamų jiems kalti – jaunuolynuose bei pusamžiuose medynuose. Tradiciškai nemažai inkilų keliama smulkiesiems uoksiniams paukščiams: zylėms, musinukėms, taip pritraukiant juos į pageidaujamas perėti vietas. Dalį inkilų reikėtų iškelti ir pelėdoms – retosioms žvirblinėms pelėdoms, lututėms bei įprastoms mūsų miškuose naminėms pelėdoms. Į pelėdoms keliamų inkilų vidų svarbu įberti stambių lapuočių medžių pjuvenų, nes kitaip pelėdos neperės. Pelėdų pritraukimas yra biologinė kovos priemonė su peliniais graužikais, ypatingai naujai pasodintose miško kultūrose ir jau augančiuose jaunuolynuose. Keliant inkilus, ypač stambesniems paukščiams, svarbu taikyti apsaugos priemones nuo kiaunių (arba paties inkilo viduje, arba apie medį, kuriame iškeltas inkilas).

Paukščių inkilus užima retieji žinduoliai - miegapelės, įvairių rūšių šikšnosparniai ir vabzdžiai – širšės, vapsvos, kamanės. Šie gyvūnai yra ne tik naudingi miškui, bet daugelis jų yra reti ir saugomi.

Tikslinga kiekvienoje girininkijoje kasmet iškelti vidutiniškai bent po 20 – 30 inkilų smulkiesiems uoksiniams paukščiams ir iki 5 inkilų pelėdoms. Prieš inkilų kėlimą labai svarbu surasti, atrinkti ir pažymėti natūralius uoksinius medžius bei medžius su drevėmis. Tokių medžių su paukščių natūraliais uoksais ir drevėmis atrinkimas labai svarbus išsaugant natūralią šių paukščių ir kitų gyvūnų gyvenamąją aplinką.

Dar iki paukščių perėjimo sezono pradžios reikia apžiūrėti ir išvalyti bei suremontuoti anksčiau iškeltus inkilus.

Tupėjimo vietų plėšriesiems paukščiams ir pelėdoms įrengimas. Tai svarbi biotechninė priemonė, pritraukianti daugumą plėšriųjų paukščių, ypatingai paprastuosius suopius bei didžiąsias pelėdas. Specialios tupėjimo vietos turėtų būti įrengiamos pamiškėse, šalia laukymių ir naujai iškirstose plynose kirtavietėse. Įrengta tupėjimo vieta yra “T” formos dviguba kartis, kurios vienas galas įkasamas į žemę, kad būtų nuo 1,5 iki 3 m aukščio. Tokių tupėjimo vietų įrengimas labai nesudėtingas, tačiau labai efektyvus, nes iš karto pritraukia paukščius, kurie medžioja pelinius graužikus. Tokiu būdu tupėjimo vietos kartu su netoliese iškeltais inkilais veikia kaip biologinių kovos priemonių su peliniais graužikais kompleksas. Tikslinga įrengti tokias tupyklas daugelyje plynų kirtaviečių, o sklypuose netoli jų iškelti

inkilų pelėdoms. Jei kirtavietėse bus įrengtos tupyklos, didesnė tikimybė, kad greta jų perės suopiai ir kiti plėšrieji paukščiai.

Kiekvienoje plynoje kirtavietėje, jei joje trūksta natūralių tupyklų, reikia įrengti bent po 2-3 tokias tupėjimo vietas.

Kiaunių, mangutų, lapių, kanadinių audinių ir varninių paukščių sezoninis skaičiaus reguliavimas. Sugriežtintos šių plėšrūnų medžioklės Kuršėnų regioninio padalinio teritorijoje nenumatytos. Kranklių medžioklės Lietuvoje yra uždraustos.

Skruzdėlynų aptvėrimas. Biotechninė priemonė, skirta biologinei kovai su miško kultūras, jaunuolynus ir kitus medynus puolančių vabzdžių rūšių invazijomis. Skruzdėlynai gali būti dauginami ir tveriami nuo šernų. Toks sprendimas priklauso nuo teritorijoje esamų skruzdėlynų kiekio, medynų struktūros, metų sezono bei invazinių vabzdžių rūšių aktyvumo.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Kurtuvėnų regioninio parko direkcija. Apie regioninį parką [interaktyvus]. [žiūrėta 2017-09-20]. Prieiga per internetą: *http://www.krpd.lt/puslapis/kurtuvenu-regioninis-parkas.256/*
2. Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba (2011). Regioniniai parkai. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017-09-20]. Prieiga per internetą: *http://www.vstt.lt/VI/index.php#r/133*
3. Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba. Saugomų teritorijų sistema. Dėl nacionalinių saugomų teritorijų „NATURA 2000“ tinklo teritorijų priskyrimo saugomų teritorijų direkcijoms (2016 m. spalio 26 d. įsakymo Nr. V-180 priedas). [interaktyvus]. [žiūrėta 2017-09-11]. Prieiga per internetą: *http://www.vstt.lt/VI/index.php#a/143*
4. Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba (2017). Apie Lietuvos gamtos paveldo objektus [interaktyvus]. [žiūrėta 2017-09-20]. Prieiga per internetą: *http://www.vstt.lt/VI/index.php#r/159*
5. Valstybės saugomų gamtos paveldo objektų sąrašas (2017). Patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. gruodžio mėn. 20d. įsakymu Nr. 652 [interaktyvus]. [žiūrėta 2017-09-20]. Prieiga per internetą: *https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8D1886F9EC8B/zflUHinFrH*
6. Dėl gamtos paveldo objektų nuostatų patvirtinimo (2005). Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. balandžio 19 d. įsakymas Nr. D1-214. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017-09-20]. Prieiga per internetą: *https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.255354*
7. Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba. Draustiniai (2017). [interaktyvus]. [žiūrėta 2017-09-12]. Prieiga per internetą: *http://www.vstt.lt/VI/index.php#r/10*
8. Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba. Buveinių apsaugai svarbios teritorijos (BAST) (2011). [interaktyvus]. [žiūrėta 2017-09-12]. Prieiga per internetą: *http://www.vstt.lt/VI/index.php#r/55*
9. Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba. Buveinių apsaugai svarbios teritorijos (BAST) (2011). Vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašas skirtas pateikti Europos Komisijai. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017-09-12]. Prieiga per internetą: *http://www.vstt.lt/VI/index.php#r/55*
10. Dėl paukščių apsaugai svarbių teritorijų nustatymo (2015 suvestinė redakcija). Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. kovo 14 d. patvirtintas įsakymas Nr. D1-281. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017-09-12]. Prieiga per internetą: *https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/b7b0bdd0e59811e39ea8c7e1dfdc4b5c/gOzcpDdvxz*

11. Dėl regioninių parkų ir draustinių įsteigimo (1992). Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo 1992 m. rugsėjo 24 d. nutarimas Nr. I–2913 (Žin., 1992, Nr. 30–913). [interaktyvus]. [žiūrėta 2017-09-12]. Prieiga per internetą: *https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.521C168AE507*
12. Dėl regioninių parkų nuostatų patvirtinimo (1999). Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. balandžio 29 d. nutarimas Nr. 490. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017-09-07]. Prieiga per internetą: *https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.47E403AE007A*
13. Dėl Ventos regioninio parko tvarkymo plano patvirtinimo (2009). Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. birželio 12 d. patvirtintas įsakymas Nr. D1-330. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017-10-05]. Prieiga per internetą: *https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.94640282FA91*
14. Dėl Ventos regioninio parko apsaugos reglamento patvirtinimo (2002). Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. rugpjūčio 10 d. patvirtintas įsakymas Nr. 434. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017-10-05]. Prieiga per internetą: *https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.885351D2C116*
15. Dėl Ventos regioninio parko apsaugos reglamento patvirtinimo pakeitimo (2014). Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. lapkričio 12 d. įsakymas Nr. D1-905 [interaktyvus]. [žiūrėta 2017-10-05]. Prieiga per internetą: *https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/77bb6c707bbb11e4bb60d9a84e36596f*
16. Dėl Ventos regioninio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų plano patvirtinimo (2009). Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. balandžio 29 d. nutarimas Nr. 370 [interaktyvus]. [žiūrėta 2017-10-05]. Prieiga per internetą: *https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.ECC5B51A7DB8*
17. Dėl Kurtuvėnų regioninio parko ir jo zonų ribų plano patvirtinimo (2009). Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. lapkričio 18 d. nutarimas Nr. 1519 [interaktyvus]. [žiūrėta 2017-09-07]. Prieiga per internetą: *https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.4E1D61E33049*
18. Dėl Kurtuvėnų regioninio parko tvarkymo plano patvirtinimo (2010). Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. sausio 12 d. patvirtintas įsakymas Nr. D1-26. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017-09-20]. Prieiga per internetą: *https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.EFF53633D3E7*
19. Dėl Kurtuvėnų regioninio parko apsaugos reglamento patvirtinimo (2002). Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 rugpjūčio 10 d. įsakymas Nr. 418 [interaktyvus]. Prieiga per internetą: *https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.B239A78AE847*

20. Dėl Kurtuvėnų regioninio parko apsaugos reglamento patvirtinimo pakeitimo (2017). Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. sausio 3 d. patvirtintas įsakymas Nr. D1-13. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017-09-20]. Prieiga per internetą: *https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/f7cc60d0d27211e68d79c2033f194657*
21. Dėl griežtai saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašo patvirtinimo (2010). Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. balandžio 1 d. įsakymas Nr. D1-263. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017-09-07. Prieiga per internetą: *https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.E866AA0A696C*
22. Dėl Svarbiausių griežtai saugomų rūšių radaviečių ir augaviečių sąrašo patvirtinimo (2015). Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. sausio 26 d. įsakymas Nr. D1-76. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017-09-07]. Prieiga per internetą: *http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=1006125&p_tr2=2*
23. Dėl miško kirtimų taisyklių patvirtinimo (2010). Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. sausio 27 d. įsakymas Nr. D1 – 79. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017-09-18]. Prieiga per internetą: *https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/9903de00674511e58e1ab2c84776483b*
24. Saugomų teritorijų įstatymas (1993). Lietuvos Respublikos Prezidento 1993 m. lapkričio 9 d. nutarimas Nr. I – 301. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017-09-18]. Prieiga per internetą: *https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.FF1083B528B7*
25. Dėl gamtinio karkaso nuostatų patvirtinimo (2007). Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. vasario 14 d. įsakymas Nr. D1-96. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017-09-18]. Prieiga per internetą*:* *https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.06D8BEFFEE32*
26. Dėl regioninių parkų ir draustinių įsteigimo (1992). Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1992 m. rugsėjo 24 d. nutarimas Nr. I-2913. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017-09-22]. Prieiga: *https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.521C168AE507*
27. Dėl regioninių parkų nuostatų patvirtinimo (1999). Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. balandžio 29 d. nutarimas Nr. 490. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017-09-07]. Prieiga per internetą: *https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.47E403AE007A*
28. Generalinė miškų urėdija prie Aplinkos ministerijos (2012). Miškų sertifikavimas. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017-09-18]. Prieiga per internetą: *http://www.valstybiniaimiskai.lt/lt/Naujienos/Puslapiai/Visimi%C5%A1kaisertifikuoti.aspx*

PRIEDAI

1 PRIEDAS

Nacionalinių saugomų teritorijų žiniaraščiai

Nacionalinių saugomų teritorijų žiniaraštis
(visi miškai)

Pavadinimas ir lokalizacija kvartalo numeris (sklypų numeriai)	Bendras plotas, ha	Miško žemės plotas, ha	Miško žemės pasiskirstymas pagal miškų grupes				
			I	II		III	IV
				apsauginiai	rekreaciniai		
097 Šakynos geomorfologinis draustinis							
Kuršėnų miškų urėdija							
01 Gedinčių girininkija							
81, 205	77,7	74,4				74,3	0,1
097 Šakynos geomorfologinis draustinis iš viso:	**77,7**	**74,4**				**74,3**	**0,1**
105 Varputėnų geomorfologinis draustinis							
Kuršėnų miškų urėdija							
04 Paežerių girininkija							
81-85, 312(33-35, 53-57, 74-82, 88-90, 95-99, 105, 106, 108), 314(53, 54)	261,2	256,5				254	2,5
105 Varputėnų geomorfologinis draustinis iš viso:	**261,2**	**256,5**				**254**	**2,5**
230 Gelžės botaninis-zoologinis draustinis							
Kuršėnų miškų urėdija							
08 Tryškių girininkija							
148(1-81, 84-92, 94-137), 149(1-147), 150(1-42), 151(1-53), 158(1-3, 5-14, 16-19, 21-31, 33-45, 48-63, 67-70, 72-76, 78, 79), 159(1-73), 160, 161	896,4	743,7		742,2		0,1	1,4
230 Gelžės botaninis-zoologinis draustinis iš viso:	**896,4**	**743,7**		**742,2**		**0,1**	**1,4**
284 Kurtuvėnų regioninis parkas							
03-Ventos Perkaso hidrografinis draustinis							
Kuršėnų miškų urėdija							
07 Šaukėnų girininkija							
333(27, 39)	2,4	2,2				2,1	0,1
03-Ventos Perkaso hidrografinis draustinis iš viso:	2,4	2,2				2,1	0,1
04-Svilės kraštovaizdžio draustinis							
Kuršėnų miškų urėdija							
07 Šaukėnų girininkija							
333(40-58, 62-68, 74)	30,6	27,3				25	2,3
04-Svilės kraštovaizdžio draustinis iš viso:	30,6	27,3				25	2,3
18-Apsaugos zona							
Kuršėnų miškų urėdija							
07 Šaukėnų girininkija							
337(5, 6, 44)	1,2	1,2				0,3	0,9
18-Apsaugos zona iš viso:	1,2	1,2				0,3	0,9

Nacionalinių saugomų teritorijų žiniaraštis
(visi miškai)

Pavadinimas ir lokalizacija kvartalo numeris (sklypų numeriai)	Bendras plotas, ha	Miško žemės plotas, ha	Miško žemės pasiskirstymas pagal miškų grupes				
			I	II		III	IV
				apsauginiai	rekreaciniai		
26-Šilkalnių geomorfologinis draustinis							
Kuršėnų miškų urėdija							
07 Šaukėnų girininkija							
9, 10(1-61, 63-74), 322(7, 8, 12-16)	175,5	174,6		172,9		0,4	1,3
26-Šilkalnių geomorfologinis draustinis iš viso:	175,5	174,6		172,9		0,4	1,3
284 Kurtuvėnų regioninis parkas iš viso:	**209,7**	**205,3**		**172,9**		**27,8**	**4,6**
301 Ventos regioninis parkas							
02-Ventos kraštovaizdžio draustinis							
Kuršėnų miškų urėdija							
01 Gedinčių girininkija							
211(1-6, 12-14), 215(1-5)	19	18,9		18,9			
02-Ventos kraštovaizdžio draustinis iš viso:	19	18,9		18,9			
301 Ventos regioninis parkas iš viso:	**19**	**18,9**		**18,9**			
650 Gintenių miško drebulės valstybinis genetinis draustinis							
Kuršėnų miškų urėdija							
07 Šaukėnų girininkija							
105(8, 10, 12, 20-22, 27, 28)	16,1	16,1		15,7			0,4
650 Gintenių miško drebulės valstybinis genetinis draustinis iš viso:	**16,1**	**16,1**		**15,7**			**0,4**
681 Pabalvės miško pušies valstybinis genetinis draustinis							
Kuršėnų miškų urėdija							
08 Tryškių girininkija							
92(28, 33, 38, 39)	7,5	7,5		7,5			
681 Pabalvės miško pušies valstybinis genetinis draustinis iš viso:	**7,5**	**7,5**		**7,5**			
682 Padarbos miško pušies valstybinis genetinis draustinis							
Kuršėnų miškų urėdija							
02 Gulbinų girininkija							
132(10, 11, 13, 14)	10,3	10,3		10,3			
682 Padarbos miško pušies valstybinis genetinis draustinis iš viso:	**10,3**	**10,3**		**10,3**			
693 Pusgudžių miško uosio valstybinis genetinis							

Nacionalinių saugomų teritorijų žiniaraštis
(visi miškai)

Pavadinimas ir lokalizacija kvartalo numeris (sklypų numeriai)	Bendras plotas, ha	Miško žemės plotas, ha	Miško žemės pasiskirstymas pagal miškų grupes				
			I	II		III	IV
				apsau-giniai	rekrea-ciniai		
draustinis							
Kuršėnų miškų urėdija							
04 Paežerių girininkija							
67(14, 15, 20-22)	8,4	8,4		8,4			
693 Pusgudžių miško uosio valstybinis genetinis draustinis iš viso:	**8,4**	**8,4**		**8,4**			
704 Šilelių miško pušies valstybinis genetinis draustinis							
Kuršėnų miškų urėdija							
02 Gulbinų girininkija							
154(4-6, 8, 12, 14)	13,7	13,7		13,6	0,1		
704 Šilelių miško pušies valstybinis genetinis draustinis iš viso:	**13,7**	**13,7**		**13,6**	**0,1**		
710 Tryškių miško juodalksnio I valstybinis genetinis draustinis							
Kuršėnų miškų urėdija							
06 Pažiužmėlių girininkija							
14(2, 8)	9,3	9,3		9,3			
710 Tryškių miško juodalksnio I valstybinis genetinis draustinis iš	**9,3**	**9,3**		**9,3**			
711 Tryškių miško juodalksnio II valstybinis genetinis draustinis							
Kuršėnų miškų urėdija							
06 Pažiužmėlių girininkija							
15(14, 20, 28, 33)	7,3	7,3		7,3			
711 Tryškių miško juodalksnio II valstybinis genetinis draustinis iš	**7,3**	**7,3**		**7,3**			
713 Užšilės miško beržo valstybinis genetinis draustinis							
Kuršėnų miškų urėdija							
06 Pažiužmėlių girininkija							
134(24, 29, 30, 36, 37, 43), 135(1, 6-9, 13, 15-18)	18,3	18,3		18			0,3
713 Užšilės miško beržo valstybinis genetinis draustinis iš viso:	**18,3**	**18,3**		**18**			**0,3**
Iš viso regioniniuose parkuose:	**228,7**	**224,2**		**191,8**		**27,8**	**4,6**
Iš jų:							
hidrografinis draustinis	33	29,5				27,1	2,4
apsaugos zona	1,2	1,2				0,3	0,9
geomorfologinis draustinis	175,5	174,6		172,9		0,4	1,3

Nacionalinių saugomų teritorijų žiniaraštis
(visi miškai)

Pavadinimas ir lokalizacija kvartalo numeris (sklypų numeriai)	Bendras plotas, ha	Miško žemės plotas, ha	Miško žemės pasiskirstymas pagal miškų grupes				
			I	II		III	IV
				apsauginiai	rekreaciniai		
kraštovaizdžio draustinis	19	18,9		18,9			
Iš viso valstybiniuose draustiniuose:	**1326,2**	**1165,5**		**832,3**	**0,1**	**328,4**	**4,7**
Iš jų:							
geomorfologinis draustinis	338,9	330,9				328,3	2,6
botaninis-zoologinis draustinis	896,4	743,7		742,2		0,1	1,4
kraštovaizdžio draustinis	90,9	90,9		90,1	0,1		0,7
Iš viso saugomose teritorijose:	**1554,9**	**1389,7**		**1024,1**	**0,1**	**356,2**	**9,3**

Nacionalinių saugomų teritorijų žiniaraštis
(miškų urėdijos valdomi valstybinės reikšmės miškai)

Pavadinimas ir lokalizacija kvartalo numeris (sklypų numeriai)	Bendras plotas, ha	Miško žemės plotas, ha	Miško žemės pasiskirstymas pagal miškų grupes				
			I	II		III	IV
				apsau-giniai	rekrea-ciniai		
105 Varputėnų geomorfologinis draustinis							
Kuršėnų miškų urėdija							
04 Paežerių girininkija							
84(1-25, 29-31, 37, 38, 43, 47), 85(1-21, 25, 26, 30-35)	86	85,5				85,4	0,1
105 Varputėnų geomorfologinis draustinis iš viso:	**86**	**85,5**				**85,4**	**0,1**
230 Gelžės botaninis-zoologinis draustinis							
Kuršėnų miškų urėdija							
08 Tryškių girininkija							
148(1-81, 84-92, 94-132, 137), 149(1-45, 48, 52-62, 65-68, 73-94, 98-113, 119-147), 150(1-42), 151(1-53), 158(1-3, 5-14, 16-19, 21-31, 33-45, 48-62, 67, 68, 72-74, 76, 78, 79), 159(1-54, 60-62, 67-70, 72, 73)	804	651,8		650,7		0,1	1
230 Gelžės botaninis-zoologinis draustinis iš viso:	**804**	**651,8**		**650,7**		**0,1**	**1**
284 Kurtuvėnų regioninis parkas							
26-Šilkalnių geomorfologinis draustinis							
Kuršėnų miškų urėdija							
07 Šaukėnų girininkija							
9(4-27), 10(43-61, 63-74)	96,3	96,3		96,3			
26-Šilkalnių geomorfologinis draustinis iš viso:	96,3	96,3		96,3			
284 Kurtuvėnų regioninis parkas iš viso:	**96,3**	**96,3**		**96,3**			
650 Gintenių miško drebulės valstybinis genetinis draustinis							
Kuršėnų miškų urėdija							
07 Šaukėnų girininkija							
105(8, 10, 12, 20-22, 27, 28)	16,1	16,1		15,7			0,4
650 Gintenių miško drebulės valstybinis genetinis draustinis iš viso:	**16,1**	**16,1**		**15,7**			**0,4**
681 Pabalvės miško pušies valstybinis genetinis draustinis							
Kuršėnų miškų urėdija							
08 Tryškių girininkija							
92(28, 33, 38, 39)	7,5	7,5		7,5			
681 Pabalvės miško pušies valstybinis genetinis draustinis iš viso:	**7,5**	**7,5**		**7,5**			

Nacionalinių saugomų teritorijų žiniaraštis
(miškų urėdijos valdomi valstybinės reikšmės miškai)

Pavadinimas ir lokalizacija kvartalo numeris (sklypų numeriai)	Bendras plotas, ha	Miško žemės plotas, ha	Miško žemės pasiskirstymas pagal miškų grupes				
			I	II		III	IV
				apsauginiai	rekreaciniai		
682 Padarbos miško pušies valstybinis genetinis draustinis							
Kuršėnų miškų urėdija							
02 Gulbinų girininkija							
132(10, 11, 13, 14)	10,3	10,3		10,3			
682 Padarbos miško pušies valstybinis genetinis draustinis iš viso:	**10,3**	**10,3**		**10,3**			
693 Pusgudžių miško uosio valstybinis genetinis draustinis							
Kuršėnų miškų urėdija							
04 Paežerių girininkija							
67(14, 15, 20-22)	8,4	8,4		8,4			
693 Pusgudžių miško uosio valstybinis genetinis draustinis iš viso:	**8,4**	**8,4**		**8,4**			
704 Šilelių miško pušies valstybinis genetinis draustinis							
Kuršėnų miškų urėdija							
02 Gulbinų girininkija							
154(4-6, 8, 12, 14)	13,7	13,7		13,6	0,1		
704 Šilelių miško pušies valstybinis genetinis draustinis iš viso:	**13,7**	**13,7**		**13,6**	**0,1**		
710 Tryškių miško juodalksnio I valstybinis genetinis draustinis							
Kuršėnų miškų urėdija							
06 Pažiužmėlių girininkija							
14(2, 8)	9,3	9,3		9,3			
710 Tryškių miško juodalksnio I valstybinis genetinis draustinis iš	**9,3**	**9,3**		**9,3**			
711 Tryškių miško juodalksnio II valstybinis genetinis draustinis							
Kuršėnų miškų urėdija							
06 Pažiužmėlių girininkija							
15(14, 20, 28, 33)	7,3	7,3		7,3			
711 Tryškių miško juodalksnio II valstybinis genetinis draustinis iš	**7,3**	**7,3**		**7,3**			

Nacionalinių saugomų teritorijų žiniaraštis
(miškų urėdijos valdomi valstybinės reikšmės miškai)

Pavadinimas ir lokalizacija kvartalo numeris (sklypų numeriai)	Bendras plotas, ha	Miško žemės plotas, ha	Miško žemės pasiskirstymas pagal miškų grupes				
			I	II		III	IV
				apsauginiai	rekreaciniai		
713 Užšilės miško beržo valstybinis genetinis draustinis							
Kuršėnų miškų urėdija							
06 Pažiužmėlių girininkija							
134(24, 29, 30, 36, 37, 43), 135(1, 6-9, 13, 15-18)	18,3	18,3		18			0,3
713 Užšilės miško beržo valstybinis genetinis draustinis iš viso:	**18,3**	**18,3**		**18**			**0,3**
Iš viso regioniniuose parkuose:	**96,3**	**96,3**		**96,3**			
Iš jų:							
geomorfologinis draustinis	96,3	96,3		96,3			
Iš viso valstybiniuose draustiniuose:	**980,9**	**828,2**		**740,8**	**0,1**	**85,5**	**1,8**
Iš jų:							
geomorfologinis draustinis	176,9	176,4		90,1	0,1	85,4	0,8
botaninis-zoologinis draustinis	804	651,8		650,7		0,1	1
Iš viso saugomose teritorijose:	**1077,2**	**924,5**		**837,1**	**0,1**	**85,5**	**1,8**

2 PRIEDAS

Europos ekologinio tinklo „NATURA 2000“ teritorijų žiniaraščiai

„NATURA 2000“ teritorijų žiniaraštis
(visi miškai)

Pavadinimas (saugomos teritorijos, savivaldybės, girininkijos, kvartalų, jų dalių)	Kodas duomenų bazėje	Inventorizuotas plotas	iš jo		Valstybinės reikšmės miškų plotai	kiti (ne VRM) plotai	Pagal miškų grupes				
			miško žemė	medynai			I	IIA	IIB	III	IV
PAST											
Ventos upės slėnis, Šiaulių r. sav., Kuršėnų miškų urėdija, Gedinčių girininkija, 211d,215d											
	73	20,7	20,7	20,7		20,7		18,8		1,9	
Ventos upės slėnis, Šiaulių r. sav., Kuršėnų miškų urėdija, Pažiužmėlių girininkija, 249d,260d											
	73	3,7	3,7	3,7		3,7		0,2		0,7	2,8
Iš viso Ventos upės slėnis: 24,4		**24,4**	**24,4**	**24,4**		**24,4**		**19**		**2,6**	**2,8**
Iš viso grupėje PAST: 24,4											
BAST											
Varputėnų miškas, Šiaulių r. sav., Kuršėnų miškų urėdija, Paežerių girininkija, 81d,82d,83d,84d,85d,312d,314d											
	297	255,8	251,8	228,8	84,1	171,7				249,4	6,4
Iš viso Varputėnų miškas: 255,8		**251,8**	**228,8**	**84,1**	**171,7**					**249,4**	**6,4**
Ventos upės slėnis aukščiau Papilės, Šiaulių r. sav., Kuršėnų miškų urėdija, Gedinčių girininkija, 211d,215d											
	400	2,4	2,4	2,4		2,4		2,4			
Iš viso Ventos upės slėnis aukščiau Papilės: 2,4		**2,4**	**2,4**		**2,4**			**2,4**			
Gelžės miškas, Šiaulių r. sav., Kuršėnų miškų urėdija, Tryškių girininkija, 148d,149d,150d,151d,158d,159d,160,161											
	533	896,4	743,7	674,5	804	92,4		894,5		0,1	1,8
Iš viso Gelžės miškas: 896,4		**743,7**	**674,5**	**804**	**92,4**			**894,5**		**0,1**	**1,8**
Iš viso grupėje BAST: 1154,6											

„NATURA 2000“ teritorijų žiniaraštis
(miškų urėdijos valdomi valstybinės reikšmės miškai)

Pavadinimas (saugomos teritorijos, savivaldybės, girininkijos, kvartalų, jų dalių)	Kodas duomenų bazėje	Inventorizuotas plotas	iš jo		Valstybinės reikšmės miškų plotai	kiti (ne VRM) plotai	Pagal miškų grupes				
			miško žemė	medynai			I	IIA	IIB	III	IV
BAST											
Varputėnų miškas, Šiaulių r. sav., Kuršėnų miškų urėdija, Paežerių girininkija, 84d,85d											
	297	84,1	84,1	77,6	84,1					84,1	
Iš viso Varputėnų miškas: 84,1			**84,1**	**77,6**	**84,1**					**84,1**	
Gelžės miškas, Šiaulių r. sav., Kuršėnų miškų urėdija, Tryškių girininkija, 148d,149d,150d,151d,158d,159d											
	533	804	651,8	586,9	804			802,5		0,1	1,4
Iš viso Gelžės miškas: 804			**651,8**	**586,9**	**804**			**802,5**		**0,1**	**1,4**
Iš viso grupėje BAST: 888,1											

3 PRIEDAS

Nacionalinių saugomų teritorijų ir „NATURA 2000“ tinklo teritorijų priskyrimo saugomų teritorijų direkcijoms sąrašas

PATVIRTINTA

Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2016 m. spalio 26 d. įsakymo Nr. V-180

Valstybės įsteigtų saugomų teritorijų, neturinčių direkcijų, ir Europos ekologinio tinklo „Natura 200“ teritorijų, nepatenkančių į valstybinius parkus, rezervatus ar biosferos rezervatą, priskyrimas saugomų teritorijų direkcijoms

Eil. Nr.	Atsakinga institucija	Saugomos teritorijos pavadinimas	BAST pavadinimas ir kodas
1.	Kurtuvėnų RPD	Varputėnų geomorfologinis draustinis	Varputėnų miškas, LTSIA0006
2.	Ventos RPD	Gelžės botaninis-zoologinis draustinis	Gelžės miškas, LTSIA0008

SANTRUPŲ IR SUTARTINIŲ ŽENKLŲ REIKŠMĖS:

BAST – Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorija, svarbi buveinių apsaugai;

RPD – regioninio parko direkcija.

4 PRIEDAS

Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių radaviečių žiniaraščiai

Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių radaviečių žiniaraščiai

Saugomos paukščių lizdavietės

Eil. Nr.	Rūšies pavadinimas	Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Nekertamo miško spindulys (m), apsaugos priemonės	Pastabos
Gulbinų girininkija					
1.	Juodasis gandras (*Ciconia nigra* L.)	32	5	200	
Šaukėnų girininkija					
2.	Jūrinis erelis (*Haliaeetus albicilla*)	117	15	200	
3.	Jūrinis erelis (*Haliaeetus albicilla*)	66	24	200	

Saugomų paukščių rūšių perimviečių žiniaraštis

Eil. Nr.	Rūšies pavadinimas	Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Nekertamo miško spindulys (m), apsaugos priemonės
Ilgšilio girininkija				
1.	Uldukas (*Columba oenas*)	53	26	Nekirsti sanitarinių miško kirtimų; plynose biržėse palikti medžių su uoksais
2.	Juodoji meleta (*Dryocopus martius*)	80 kvartalas		Nekirsti sanitarinių kirtimų, palikti stuobrius
3.	Pilkoji meleta (*Picus canus*)	53	17	Nekirsti sanitarinių kirtimų, palikti stuobrius
Tryškių girininkija				
4.	Tetervinas (*Tetrao tetrix*)	17	62; 63; 67	Nekirsti pavasarį

Saugomų žinduolių rūšių radaviečių žiniaraštis

Eil. Nr.	Rūšies pavadinimas	Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Apsaugos priemonės
Ilgšilio girininkija				
1	Baltasis kiškis (*Lepus timidus*)	42	4	Nesausinti pelkių

Saugomų augalų rūšių radaviečių žiniaraštis

Eil. Nr.	Rūšies pavadinimas (liet.)	Rūšies pavadinimas (lot.)	Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Nekertamo miško spindulys (m), apsaugos priemonės
Gedinčių girininkija					
1.	Raudonoji gegūnė	*Dactylorhiza incarnata*	6	13	Reikalingos atviros vietos, neleisti užželti sumedėjusia augalija
2.	Baltijinė gegūnė	*Dactylorhiza longifolia*	7	23	Reikalingos atviros vietos, neleisti užželti sumedėjusia augalija
3.	Aukštoji gegūnė	*Dactylorhiza fuchsii*	12	12	Nekirsti plynai, nesausinti

Eil. Nr.	Rūšies pavadinimas (liet.)	Rūšies pavadinimas (lot.)	Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Nekertamo miško spindulys (m), apsaugos priemonės
4.	Aukštoji gegūnė	*Dactylorhiza fuchsii*	109	12	Nekirsti plynai, nesausinti
5.	Plunksninė pliusnė	*Neckera pennata*	78	4	Nekirsti plynai, nesausinti
6.	Raktažolė pelenėlė	*Primula farinosa*	6	13	Reikalingos atviros vietos. Nesausinti
7.	Statusis atgiris	*Huperzia selago*	90	10	Neišretinti medyno, nesausinti
Ilgšilio girininkija					
1.	Aukštoji gegūnė	*Dactylorhiza fuchsii*	4	53	Nekirsti plynai, nesausinti
2.	Statusis atgiris	*Huperzia selago*	8	3	Neišretinti medyno, nesausinti
3.	Plunksninė pliusnė	*Neckera pennata*	58	8	Nekirsti plynai, nesausinti
Paežerių girininkija					
1.	Plunksninė pliusnė	*Neckera pennata*	11	4	Nekirsti plynai, nesausinti
2.	Plunksninė pliusnė	*Neckera pennata*	16	22	Nekirsti plynai, nesausinti
3.	Aukštoji gegūnė	*Dactylorhiza fuchsii*	85	21	Nekirsti plynai, nesausinti
4.	Statusis atgiris	*Huperzia selago*	85	21	Neišretinti medyno, nesausinti
Pažiužmėlių girininkija					
1.	Beržas keružis	*Betula nana*	9	31	Nesausinti pelkių
2.	Plunksninė pliusnė	*Neckera pennata*	11	28	Nekirsti plynai, nesausinti
3.	Plunksninė pliusnė	*Neckera pennata*	15	16	Nekirsti plynai, nesausinti
4.	Plunksninė pliusnė	*Neckera pennata*	17	18	Nekirsti plynai, nesausinti
5.	Plunksninė pliusnė	*Neckera pennata*	33	1	Nekirsti plynai, nesausinti
6.	Plunksninė pliusnė	*Neckera pennata*	35	17	Nekirsti plynai, nesausinti
7.	Plunksninė pliusnė	*Neckera pennata*	36	1	Nekirsti plynai, nesausinti
8.	Plunksninė pliusnė	*Neckera pennata*	44	14	Nekirsti plynai, nesausinti
9.	Plunksninė pliusnė	*Neckera pennata*	47	17	Nekirsti plynai, nesausinti
10.	Plunksninė pliusnė	*Neckera pennata*	129	11	Nekirsti plynai, nesausinti
11.	Aukštoji gegūnė	*Dactylorhiza fuchsii*	11	6	Nekirsti plynai, nesausinti
12.	Statusis atgiris	*Huperzia selago*	171	9	Neišretinti medyno, nesausinti

Eil. Nr.	Rūšies pavadinimas (liet.)	Rūšies pavadinimas (lot.)	Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Nekertamo miško spindulys (m), apsaugos priemonės
Šaukėnų girininkija					
1.	Žalsvažiedė blandis	*Platanthera chlorantha*	8	18	Netręšti natūralių pievų, nearti, neapsodinti eglėmis
2.	Žalsvažiedė blandis	*Platanthera chlorantha*	8	21	Netręšti natūralių pievų, nearti, neapsodinti eglėmis
3.	Žalsvažiedė blandis	*Platanthera chlorantha*	8	21	Netręšti natūralių pievų, nearti, neapsodinti eglėmis
4.	Žalsvažiedė blandis	*Platanthera chlorantha*	8	21	Netręšti natūralių pievų, nearti, neapsodinti eglėmis
5.	Žalsvažiedė blandis	*Platanthera chlorantha*	80	16	Netręšti natūralių pievų, nearti, neapsodinti eglėmis
6.	Žalsvažiedė blandis	*Platanthera chlorantha*	80	18	Netręšti natūralių pievų, nearti, neapsodinti eglėmis
7.	Žalsvažiedė blandis	*Platanthera chlorantha*	80	18	Netręšti natūralių pievų, nearti, neapsodinti eglėmis
8.	Žalsvažiedė blandis	*Platanthera chlorantha*	331	35	Netręšti natūralių pievų, nearti, neapsodinti eglėmis
9.	Statusis atgiris	*Huperzia selago*	6	25	Neišretinti medyno, nesausinti
10.	Statusis atgiris	*Huperzia selago*	7	27	Neišretinti medyno, nesausinti
11.	Statusis atgiris	*Huperzia selago*	8	8	Neišretinti medyno, nesausinti
12.	Siauralapė gegūnė	*Dactylorhiza traunsteineri*	145	7	Nesausinti pelkių , neleisti užželti krūmams ir medžiams
13.	Siauralapė gegūnė	*Dactylorhiza traunsteineri*	156	15	Nesausinti pelkių , neleisti užželti krūmams ir medžiams
14.	Pūkuotoji apuokė	*Trichocolea tomentella*	6	25	Nesausinti. Neretinti medynų
15.	Pūkuotoji apuokė	*Trichocolea tomentella*	8	8	Nesausinti. Neretinti medynų
Tryškių girininkija					
1.	Aukštoji gegūnė	*Dactylorhiza fuchsii*	6	19	Nekirsti plynai, nesausinti
2.	Aukštoji gegūnė	*Dactylorhiza fuchsii*	64	8	Nekirsti plynai, nesausinti
3.	Aukštoji gegūnė	*Dactylorhiza fuchsii*	65	5	Nekirsti plynai,

Eil. Nr.	Rūšies pavadinimas (liet.)	Rūšies pavadinimas (lot.)	Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Nekertamo miško spindulys (m), apsaugos priemonės
					nesausinti
4.	Statusis atgiris	*Huperzia selago*	68	3	Neišretinti medyno, nesausinti

Saugomų grybų ir kerpių rūšių radaviečių žiniaraštis

Eil. Nr.	Rūšies pavadinimas (liet.)	Rūšies pavadinimas (lot.)	Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Nekertamo miško spindulys (m), apsaugos priemonės
Ilgšilio girininkija					
1.	Skaisčioji raudonpintė	*Pycnoporellus fulgens*	8	3	Nešalinti negyvos medienos
Šaukėnų girininkija					
2.	Bohemiškasis aukšliavarpis	*Verpa bohemica*	117	26	Nekirsti pribręstančių ar brandžių lapuočių, ypač drebulių; nešalinti negyvos medienos

5 PRIEDAS

Kertinių miško buveinių sąrašas valstybinės reikšmės miškuose

Saugomų kertinių ir potencialių kertinių miško buveinių valstybinės reikšmės miškuose žiniaraštis

Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	KMB / PKMB kodas	KMB / PKMB tipas		KMB / PKMB plotas, ha
			Pavadinimas	Kodas	
Gedinčių girininkija					
78	3, 4, 5	476503 *	Plačialapių miškai	B1	1,11
Iš viso:		**1**			**1,11**
Gulbinų girininkija					
157	37, 42, 43	476001	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis	A2	2,17
Iš viso:		**1**			**2,17**
Ilgšilio girininkija					
8	3, 4	436102 *	Šlapieji juodalksnynai	C1	2,82
13	5	436103	Šlapieji juodalksnynai	C1	1,91
47	7	446001 *	Kiti lapuočių miškai	B2	3,20
49	25	446002	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis	A2	1,48
65	16, 18, 19, 23, 26	436001 *	Šlapieji eglynai ir mišrūs miškai su eglėmis	C2	4,96
72	10, 11	446003 *	Šlapieji eglynai ir mišrūs miškai su eglėmis	C2	1,09
Iš viso:		**6**			**15,46**
Paežerių girininkija					
3	14	456001	Šlapieji juodalksnynai	C1	0,75
8	4	456002	Pavienis medis milžinas	K1	0,03
8	5	456007	Pavienis medis milžinas	K1	0,02
8	8	456003	Pavienis medis milžinas	K1	0,03
9	1	456004	Pavienis medis milžinas	K1	0,24
9	4	456005	Pavienis medis milžinas	K1	0,02
9	4, 17	456006	Pavienis medis milžinas	K1	0,03
9	6, 8	456010	Pavienis medis milžinas	K1	0,03
9	17, 18	456009	Pavienis medis milžinas	K1	0,42
9; 13	20; 10	456013	Medžių milžinų grupė	K2	0,13
12	1	456008	Pavienis medis milžinas	K1	0,02
12	4	456011	Pavienis medis milžinas	K1	0,02
12	12	456012	Medžių milžinų grupė	K2	0,10
13	10	456014	Pavienis medis milžinas	K1	0,02
14	4	456016	Pavienis medis milžinas	K1	0,03
14	13	456017	Pavienis medis milžinas	K1	0,03
14	16	456018	Medžių milžinų grupė	K2	0,08
14	2, 29	456015	Mežių milžinų grupė	K2	0,08

22	4	456019*	Pelkiniai pušynai ir beržynai	C3	0,42
28	20	456020	Šlapieji juodalksnynai	C1	0,64
37	11, 18	456021 *	Šlapieji eglynai ir mišrūs miškai su eglėmis	C2	3,30
38	4	456022	Šlapieji eglynai ir mišrūs miškai su eglėmis	C2	1,61
41	11	456023	Šlapieji eglynai ir mišrūs miškai su eglėmis	C2	1,21
54	28	455901 *	Šlapieji juodalksnynai	C1	1,58
60	17, 18	455902	Šlapieji juodalksnynai	C1	4,00
65	5	455903 *	Šlapieji juodalksnynai	C1	0,64
96	26	445901	Kiti lapuočių miškai	B2	1,92
107	10, 17, 20	445902	Kiti lapuočių miškai	B2	2,66
114	18	445903	Kiti lapuočių miškai	B2	2,68
Iš viso:		**29**			**22,74**
Pažiužmėlių girininkija					
8	19	446301	Šlapieji juodalksnynai	C1	0,66
8	15, 25	446302	Šlapieji juodalksnynai	C1	2,06
9	26, 31	446303 *	Šlapieji juodlaksnynai	C1	3,51
17	18	446202 *	Šlapieji juodlaksnynai	C1	4,07
35	6	446203 *	Šlapieji juodalksnynai	C1	1,04
45	14	446204	Šlapieji juodalksnynai	C1	1,62
57	5	456203	Šlapieji eglynai ir mišrūs miškai su eglėmis	C2	1,59
57	19	456204	Šlapieji juodalksnynai	C1	1,17
111	7	446201	Šlapieji juodalksnynai	C1	1,43
113	6	446102	Šlapieji juodalksnynai	C1	1,39
139	16	456201	Kiti lapuočių miškai	B2	1,65
171	15	456202 *	Šlapieji juodalksnynai	C1	0,64
Iš viso:		**12**			**20,83**
Šaukėnų girininkija					
9	7	465802 *	Šlaitas	H1	0,98
10	71, 72, 73	465801*	Pavienis medis milžinas	K1	0,03
65	7, 8	455601 *	Šlapieji eglynai ir mišrūs miškai su eglėmis	C2	1,83
Iš viso:		**3**			**2,84**
Tryškių girininkija					
37	3	436301	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis	A2	4,72
53	12, 13, 23, 24	436202	Šlapieji eglynai ir mišrūs miškai su eglėmis	C2	2,34
54	3, 4	436302	Šlapieji juodalksnynai	C1	2,58
54	21	436201	Šlapieji juodalksnynai	C1	1,49

158	38	436206	Šlapieji juodalksnynai	C1	2,02
150	3,4, 45	436203 *	Šlapieji juodalksnynai	C1	6,05
307	5	436101 *	Šlapieji juodalksnynai	C1	0,50
158	9	436208 *	Šlapieji juodalksnynai	C1	1,20
148	41	436207	Šlapieji juodalksnynai	C1	1,02
148	61	436204	Šlapieji juodalksnynai	C1	1,86
150	1, 43, 44				
158	14, 15	436205	Šlapieji juodalksnynai	C1	2,70
Iš viso:		**11**			**26,48**
IŠ VISO: **KMB:** **PKMB:**		**63** **44** **19**			**91,63** **52,66** **38,97**

**- potenciali kertinė miško buveinė (PKMB)*

6 PRIEDAS

Pelkinių miškų paliktinų natūraliai raidai žiniaraštis

Pelkinių miškų paliktinų savaiminei raidai žiniaraštis

Kv.	Skl. Nr.	Plo-tas, ha	Ard.	Rūšinė sudėtis	Kil-mė	Am-žius	Auk-štis, m	Skers-muo, cm	Skal-su-mas	Au-ga-vietė	Boni-te-tas	Tūris, m3/ha	Projektuojama ūkinė priemonė / 50 maketas
Kuršėnų miškų urėdija													
01 Gedinčių girininkija													
57													
	16	3.9	1	6E4B+P		80	19	22	0.9	Pb	4	310	
301													
	45	0.5	1	7B2B1E+P,J		20	5	6	0.5	Pb	4	20	
305													
	35	1.3	1	4P1P2E3B		140	20	24	0.6	Pb	5	170	
			2	10E		60	12	12	0.1			20	
03 Ilgšilio girininkija													
2													
	11	0.6	1	8E1J1B		40	9	10	0.7	Pb	4	120	
			9	6P2E1B1J		110	24	32				20	
4													
	37	1.8	1	4P2P4B+J,B		70	17	22	0.7	Pb	4	170	Int.0,1ha B(10)E(15)0,6sk,Int.0,25ha BP(20)0,7sk,Int.0,2ha B(65)0,6sk
	46	0.8	1	5P4B1J+E		90	18	24	0.7	Pb	4	190	
	49	1.7	1	10P+B,E		80	17	22	0.7	Pb	4	170	Int.0,2ha P(30)B(20)P(80)0,6sk,PA,Int.0,1ha P(25)0,7sk,PA
5													
	13	0.4	1	9P1B+B		90	15	20	0.3	Pa	5	60	Int.0,2ha PB(15)0,6sk
8													
	11	1.6	1	6P1P1E1B1J+D		120	19	24	0.7	Pb	5	220	Int.0,15 ha E(80)0,7 sk.,Ncs,Int.0,1 ha J(85)0,8 sk.,Pc
			2	10E		65	9	10	0.2			30	
14													
	13	2.6	1	7P1E2B+D		140	21	36	0.7	Pb	4	230	
			2	10E		80	11	12	0.2			40	
15													
	24	1.1	1	8P2P+B,E,E		100	16	22	0.7	Pa	5	160	Int.0,1ha PE(30)0,6sk,PB
30													
	10	0.2	1	6B3E1P		35	10	10	0.6	Pa	4	50	
			9	9P1B		130	25	30				10	
40													
	33	3.2	1	9P1B+E		105	21	24	0.7	Pb	4	230	Int.0,2 ha PE(110)0,8 sk.,Lbl
			2	10E		60	8	10	0.2			25	
	34	0.4	1	10P		85	19	22	0.8	Pb	4	230	
41													
	12	1.3	1	8B2P+B		60	14	16	0.7	Pa	4	110	
	17	0.7	1	7P2E1B		10	1.5	2	0.6	Pb	4	5	
			5	10B		4	1.5	2					

Pelkinių miškų paliktinų savaiminei raidai žiniaraštis

Kv.	Skl. Nr.	Plotas, ha	Ard.	Rūšinė sudėtis	Kilmė	Amžius	Aukštis, m	Skersmuo, cm	Skalsumas	Augavietė	Bonitetas	Tūris, m3/ha	Projektuojama ūkinė priemonė / 50 maketas
			9	6P4J		115	21	38				3	
	24	1	1	7B2P1E		60	14	16	0.6	Pa	4	120	Int.0,1ha PE(110)0,7sk,LBL
	26	0.4	1	6P4B+B,E		120	20	28	0.6	Pa	4	160	
	27	0.3	1	6P4B+E		120	20	28	0.5	Pa	4	130	
	29	1.1	1	7B3P+B		35	10	10	0.7	Pa	4	50	
	32	0.6	1	10P+B,P		80	18	24	0.7	Pb	4	180	
	37	1	1	6B1B3P+E		50	13	12	0.7	Pa	4	120	Int.0,1ha PE(110)0,7sk,UBL
	40	1.5	1	10P+E		140	18	26	0.7	Pa	5	190	
			2	10E		70	7	8	0.1			10	
	42	1.7	1	8P1B1B+E,E,D		115	20	28	0.6	Pb	4	170	
49													
	26	6.7	1	10P+P,B		130	15	22	0.7	Pa	5A	150	Int.0,2ha P(170)0,7sk,UBL
	29	0.9	1	10P+P,E,B		70	15	20	0.7	Pa	5	140	
	30	0.4	1	8B2E		35	10	8	0.6	Pa	4	50	
			9	10P		130	16	26				30	
	31	0.7	1	4B1B3E2P		25	7	6	0.7	Pa	4	30	
			9	10P		140	17	28				10	
50													
	10	0.9	1	6P3B1E		10	1.5	2	0.6	Pa	5	5	
			9	8P1B1E		110	22	26				15	
	11	0.5	1	10P		100	19	24	0.5	Pa	4	140	Int.0,1ha B(40)0,3sk
			2	10B		40	11	12	0.1			10	
	24	0.6	1	10P+B,E		150	21	36	0.3	Pa	5	100	
			2	7E3B		50	8	10	0.3			45	
59													
	4	4.1	1	8P2B+P,E,P,E		75	16	22	0.7	Pb	4	150	Int.0,2ha PE(150)0,8sk,UBL
			2	10E		60	7	8	0.1			10	
	5	7.3	1	9P1B+P,P,E,E		80	14	18	0.7	Pa	5	130	Int.0,2ha PE(150)E(70)0,6sk,LBL,Int.0,1ha PE(80)P(150)0,8sk,UBL
60													
	1	2.7	1	9P1B+P,P		80	15	22	0.7	Pa	5	140	Int.0,3ha P(80)P(150)0,7sk,PB
	10	3.4	1	10P+B,P		75	12	18	0.6	Pa	5A	90	Int.0,1ha-retmė
04 Paežerių girininkija													
22													
	4	0.4	1	8P1E1B		120	23	34	0.7	Pb	4	270	Nr.456019
			2	10E		50	14	14	0.1			25	
37													
	6	1	1	5E2E1B1Bt1B+E		55	15	16	1	Pb	4	250	Einam. k.
06 Pažiužmėlių girininkija													
9													

Pelkinių miškų paliktinų savaiminei raidai žiniaraštis

Kv.	Skl. Nr.	Plo-tas, ha	Ard.	Rūšinė sudėtis	Kil-mė	Am-žius	Auk-štis, m	Skers-muo, cm	Skal-su-mas	Au-ga-vietė	Boni-te-tas	Tūris, m3/ha	Projektuojama ūkinė priemonė / 50 maketas
	31	2.2	1	4E2P3B1J+D,B		130	17	20	0.7	Pb	5	260	Nr446303,Int.0,1 ha JB(90)Ucp
			2	10E		100	12	14	0.2			40	
07 Šaukėnų girininkija													
18													
	17	0.5	1	4P4B2P		70	13	18	0.6	Pa	5	90	
153													
	19	4.1	1	5P3B2E		130	20	26	0.6	Pb	5	190	
			2	10E		60	8	10	0.1			10	
154													
	9	1.1	1	4P3B2E1P		110	18	26	0.6	Pb	5	160	
155													
	16	0.9	1	4P3B2E1E		110	20	28	0.6	Pb	4	170	
162													
	29	0.8	1	5E4B1P+E		55	15	16	0.7	Pb	4	210	
	33	2.1	1	6P2P2B		30	7	10	0.7	Pa	4	70	
	34	0.8	1	4E2P2B1E1P		55	14	16	0.6	Pb	4	150	
170													
	9	1.4	1	3P5B2P+E		40	9	10	0.7	Pa	4	120	
Plotas iš viso: 73.2													

7 PRIEDAS

Miško pelkių paliktinų savaiminei raidai žiniaraštis

Miško pelkių paliktinų natūraliai raidai žiniaraštis

Kv.	Skl. Nr.	Plo-tas, ha	Ard.	Rūšinė sudėtis	Kil-mė	Am-žius	Auk-štis, m	Skers-muo, cm	Skal-su-mas	Au-ga-vietė	Boni-te-tas	Tūris, m3/ha	Projektuojama ūkinė priemonė / 50 maketas
Kuršėnų miškų urėdija													
01 Gedinčių girininkija													
90													
	16	8.7		Pelkė						Pc			
02 Gulbinų girininkija													
108													
	8	2.3	9	Pelkė 8B1J1J		45	19	20		Pc		25	
117													
	5	0.6		Pelkė						Pc			
	6	0.7		Pelkė						Pc			
157													
	10	0.5		Pelkė						Pc			
	20	0.5		Pelkė						Pc			
	26	1.3		Pelkė						Pc			
165													
	5	0.3		Pelkė						Pc			
03 Ilgšilio girininkija													
4													
	41	0.7		Pelkė						Pa			
7													
	7	0.5		Pelkė						Pa			Int. 0,08 ha aikštė Ubp
21													
	10	0.2		Pelkė						Pb			
04 Paežerių girininkija													
29													
	15	0.6		Pelkė						Pc			
102													
	75	0.5		Pelkė						Pc			
112													
	16	1.1		Pelkė						Pc			
115													
	6	2.6		Pelkė						Pc			
06 Pažiužmėlių girininkija													
35													
	22	0.4	9	Pelkė 10B+E,J		60	18	22		Pc		5	
110													

Miško pelkių paliktinų natūraliai raidai žiniaraštis

Kv.	Skl. Nr.	Plo-tas, ha	Ard.	Rūšinė sudėtis	Kil-mė	Am-žius	Auk-štis, m	Skers-muo, cm	Skal-su-mas	Au-ga-vietė	Boni-te-tas	Tūris, m3/ha	Projektuojama ūkinė priemonė / 50 maketas
	31	4.3		Pelkė						Pc			
113													
	14	0.2		Pelkė						Pc			
134													
	13	0.7	9	Pelkė 7Bt2J1E		35	15	14		Pc		5	
	16	0.4	9	Pelkė 6Bt4J		35	15	14		Pc		5	
	22	0.4		Pelkė						Pc			
	23	0.5		Pelkė						Pc			
07 Šaukėnų girininkija													
7													
	36	0.3		Pelkė						Pc			
13													
	3	0.3	9	Pelkė 10Bt		45	17	18		Pc		20	
104													
	19	0.4		Pelkė						Pd			
150													
	21	0.2		Pelkė						Pc			
156													
	6	0.2		Pelkė						Pc			
	15	0.2		Pelkė						Pc			
08 Tryškių girininkija													
148													
	63	17.9		Pelkė						Pc			
	73	0.9		Pelkė						Pc			
	104	13.6		Pelkė						Pc			
149													
	16	12.7		Pelkė						Pc			
	57	6.2		Pelkė						Pc			
	62	3		Pelkė						Pc			
150													
	5	8.1		Pelkė						Pc			
	15	1.8		Pelkė						Pc			
	19	1.2	9	Pelkė 10B		30	10	10		Pc		20	
	23	2.4		Pelkė						Pc			
	38	10.9	9	Pelkė 10B		40	13	12		Pc		15	
151													
	4	2.5		Pelkė						Pc			
	6	21		Pelkė						Pc			
	11	1.4		Pelkė						Pc			
	13	4.1	9	Pelkė 10B		40	10	10		Pc		10	

Miško pelkių paliktinų natūraliai raidai žiniaraštis

Kv.	Skl. Nr.	Plo-tas, ha	Ard.	Rūšinė sudėtis	Kil-mė	Am-žius	Auk-štis, m	Skers-muo, cm	Skal-su-mas	Au-ga-vietė	Boni-te-tas	Tūris, m3/ha	Projektuojama ūkinė priemonė / 50 maketas
158													
	17	11.4		Pelkė						Pc			
	25	3.3		Pelkė						Pc			
	72	7.2		Pelkė						Pc			
	79	0.7		Pelkė						Pc			
	89	0.8	9	Pelkė 10B		40	12	12		Pc		10	
159													
	1	1.5		Pelkė						Pc			
	3	0.6		Pelkė						Pc			
	24	0.5		Pelkė						Pc			
	25	0.3		Pelkė						Pc			
	72	2	9	Pelkė 5B3J2Bt		30	16	14		Pc		15	
	74	2.3	9	Pelkė 10B		40	12	12		Pc		10	
Plotas iš viso: 167.9													

8 PRIEDAS

Miško laukymių saugotinų nuo apaugimo medžiais ir krūmais žiniaraštis

Miško laukymių saugotinų nuo apaugimo medžiais ir krūmais žiniaraštis

Kv.	Skl. Nr.	Plo-tas, ha	Ard.	Rūšinė sudėtis	Kil-mė	Am-žius	Auk-štis, m	Skers-muo, cm	Skal-su-mas	Au-ga-vietė	Boni-te-tas	Tūris, m3/ha	Projektuojama ūkinė priemonė / 50 maketas
Kuršėnų miškų urėdija													
01 Gedinčių girininkija													
36													
	2	0.9		Miško laukymė						Lcl			
58													
	1	1.1		Miško laukymė						Lds			
108													
	1	1.5	9	Miško laukymė 8Bt2D		30	15	16		Lds		5	Du int.po 0,15 ha Bt(30)0,6 sk
02 Gulbinų girininkija													
144													
	15	4.7		Miško laukymė						Lcs			
156													
	6	1.3		Miško laukymė						Lcp			
264													
	43	0.6		Miško laukymė						Nds			
03 Ilgšilio girininkija													
72													
	7	0.6	9	Miško laukymė 6J2Bt2E		75	21	30		Pcn		20	
	25	1.1		Miško laukymė						Lcs			
	27	0.7	9	Miško laukymė 5J5Bt		60	21	28		Ucs		7	
77													
	8	2.1	9	Miško laukymė 8Bt2B		25	14	14		Lcs		5	
	15	0.7	9	Miško laukymė 6B3D1D		55	20	30		Lcs		10	
04 Paežerių girininkija													
102													
	26	0.7		Miško laukymė						Ncl			
06 Pažiužmėlių girininkija													
10													
	30	0.4		Miško laukymė						Ldp			Pavienės paprastos obelys
18													
	42	0.4	9	Miško laukymė 10Bt		30	16	16		Ldp		5	
60													
	49	0.7	9	Miško laukymė 10Bt+Bl		30	15	14		Lds		5	Saug.nuo apaug
110													
	16	5.7		Miško laukymė						Lcs			Sklype obelys

Miško laukymių saugotinų nuo apaugimo medžiais ir krūmais žiniaraštis

Kv.	Skl. Nr.	Plo-tas, ha	Ard.	Rūšinė sudėtis	Kil-mė	Am-žius	Auk-štis, m	Skers-muo, cm	Skal-su-mas	Au-ga-vietė	Boni-te-tas	Tūris, m3/ha	Projektuojama ūkinė priemonė / 50 maketas
07 Šaukėnų girininkija													
13													
	22	1	5	Miško laukymė 8P2B		10	3	4		Ncl			
18													
	6	1.1	9	Miško laukymė 7B3Bt		40	18	20		Pcn		10	
38													
	14	1.3	9	Miško laukymė 8B2B		60	22	24		Lcs		10	
43													
	5	0.8	9	Miško laukymė 5P3B2Bl		25	8	12		Ldp		10	
115													
	26	3.1	9	Miško laukymė 8B2D		30	18	20		Ndp		10	
118													
	6	8.4		Miško laukymė						Ldp			Int. 0,1 ha EB(30) 0,8 skl.
150													
	5	1.8		Miško laukymė						Lcl			
327													
	39	0.5		Miško laukymė						Ldp			
331													
	38	0.6	9	Miško laukymė 7B3Bl		20	16	16		Ndp		30	
335													
	25	1.8	9	Miško laukymė 7B3Bt		30	20	24		Udp		15	
08 Tryškių girininkija													
6													
	29	0.8		Miško laukymė						Lds			Int.senas sodas
17													
	7	0.6	9	Miško laukymė 6B4Bt		40	20	20		Ldp		5	Pavienės miškinės obelys
	20	1.2		Miško laukymė						Lcp			
	62	0.6		Miško laukymė						Ldp			
	63	0.9	5	10B		10	6	6		Ldp			
			9	Miško laukymė 8J2T		40	16	18				5	
40													
	38	0.9	9	Miško laukymė 10K		65	18	30		Ldp		10	
91													
	41	0.8		Miško laukymė						Nbl			
	42	0.4		Miško laukymė						Nbl			
94													
	50	0.6		Miško laukymė						Nbl			
	51	0.4		Miško laukymė						Nbl			
95													
	20	0.5	5	Miško laukymė 6P4E		5	1	0		Nbl			

Miško laukymių saugotinų nuo apaugimo medžiais ir krūmais žiniaraštis

Kv.	Skl. Nr.	Plo-tas, ha	Ard.	Rūšinė sudėtis	Kil-mė	Am-žius	Auk-štis, m	Skers-muo, cm	Skal-su-mas	Au-ga-vietė	Boni-te-tas	Tūris, m3/ha	Projektuojama ūkinė priemonė / 50 maketas
148													
	62	0.6		Miško laukymė						Pcn			
	65	0.5		Miško laukymė						Pcn			
151													
	29	2.1		Miško laukymė						Lcs			
	51	0.4		Miško laukymė						Lcp			
158													
	60	0.5		Miško laukymė						Pcn			
	81	2.7		Miško laukymė						Lcp			
	82	0.7		Miško laukymė						Lcs			
159													
	33	3.3	9	Miško laukymė 6B4Bt		50	24	30		Lcs		10	
	43	0.4		Miško laukymė						Lcs			
	78	0.8		Miško laukymė						Pcn			
Plotas iš viso: 63.3													

9 PRIEDAS

Šlaitų medynų žiniaraštis

Šlaitų medynų paliktinų savaiminei raidai žiniaraštis

Kv.	Skl. Nr.	Plo-tas, ha	Ard.	Rūšinė sudėtis	Kil-mė	Am-žius	Auk-štis, m	Skers-muo, cm	Skal-su-mas	Au-ga-vietė	Boni-te-tas	Tūris, m3/ha	Projektuojama ūkinė priemonė / 50 maketas
Kuršėnų miškų urėdija													
07 Šaukėnų girininkija													
9													
	7	1	1	7P3E+E		120	28	34	0.7	Šcl	2	350	Nr 465802
10													
	57	2.5	1	4P3E2B1E		80	27	30	0.7	Šcl	1	330	Int.0,2ha BE(80)0,6sk
Plotas iš viso: 3.5													

10 PRIEDAS

Miško sklypų su pavieniais ekologiškai vertingais medžiais (senmedžiais) žiniaraštis

Miško sklypų su pavieniais senmedžiais žiniaraštis

Kvartalas	Sklypas	Pavienio senmedžio rūšis (amžius metais)
Gedinčių girininkija		
83	5	U (100)
Iš viso:	**1**	
Gulbinų girininkija		
37	5	E (140)
58	9	U (100)
61	10	J (100)
121	2	Ą (150)
264	17	Ą (140)
Iš viso:	**5**	
Ilgšilio girininkija		
8	10	E (140)
8	15	E (140)
8	19	E (130) P (200)
9	16	P (160)
9	17	P (150)
14	17	E (140)
15	5	E (160)
15	24	E (130)
19	4	E (130)
19	5	P (160) E (160)
21	23	E (120)
23	4	J (100)
25	7	E (120)
26	15	P (150)
27	16	E (120)
36	2	P (150)
36	8	P (150)
40	5	E (140)
40	10	E (120)
40	21	E (130)
49	23	P (150)
49	24	P (150)
49	26	P (170)
52	11	E (120)
52	17	E (120)

52	21	E (130) P (150)
53	7	P (150)
59	1	E (160)
59	4	P (150) E (150)
59	5	P (150) E (150)
60	1	P (150)
60	8	P (150)
71	24	J (100)
Iš viso:	**33**	
Paežerių girininkija		
9	4	Ą (150)
10	11	Ą (150)
14	2	Ą (160)
69	15	E (120)
102	78	P (150)
Iš viso:	**5**	
Pažiužmėlių girininkija		
35	3	U (100)
37	9	J (100)
40	23	J (100)
138	38	U (100)
Iš viso:	**4**	
Šaukėnų girininkija		
8	25	Ą (655)
Iš viso:	**1**	
Tryškių girininkija		
13	17	U (100)
26	21	E (120)
30	53	E (140)
53	11	P (150)
53	13	E (150)
53	24	J (100)
54	19	P (150)
90	53	E (140)
91	3	E (140)
91	4	E (140)
93	15	P (150)
93	22	E (140)

93	29	E (120)
93	31	E (140)
95	4	E (120)
95	5	E (120)
304	29	E (120)
307	5	P (150)
307	6	J (100)
Iš viso:	**19**	
IŠ VISO:	**68**	

11 PRIEDAS

Bendrieji kertinių miško buveinių nuostatai

BENDRIEJI KERTINIŲ MIŠKO BUVEINIŲ NUOSTATAI

(pagal „KMB inventorizavimo metodiką“, 2002)

Miško pramonės produktai ir miško gėrybės turi ypatingai didelę socialinę ir ekonominę reikšmę Lietuvai. Pastaraisiais metais miškų sektoriaus reikšmė nuolat augo, o jo įnašas kasmet siekė 2,6–3% Lietuvos bendrojo vidaus produkto.

Lietuvos miškų valdymo institucijos prisiėmė vykdyti įsipareigojimus, kurie suformuluoti Helsinkio proceso dokumentuose, Europos kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės strategijoje, ES Buveinių direktyvoje, Natura 2000 saugomų teritorijų tinklo kūrimo dokumentuose, 21-ojo amžiaus darbotvarkėje Baltijos jūros regionui, kituose tarptautiniuose teisės aktuose. Biologinės įvairovės palaikymas ir didinimas yra svarbi subalansuoto miškų ūkio plėtros Lietuvoje dalis. Dalijimasis žiniomis ir patirtimi yra vienas iš svarbiausių būdų, padedančių išskirti ypatingą reikšmę aplinkai turinčias kertines buveines, taikyti jose apsaugos ir/arba specialias tvarkymo priemones.

Nacionaliniame ir tarptautiniame lygmenyse yra kuriamos miško produktų ekologinio sertifikavimo sistemos, kurių pagrindinis tikslas – biologinės įvairovės išsaugojimas. Vertingų biologinės įvairovės atžvilgiu teritorijų inventorizacija turėtų padėti patenkinti rinkos poreikį ekologiškai sertifikuotiems („žaliesiems“) miško produktams.

Centrinėje Europoje, taip pat ir Lietuvoje, pavojus išnykti gresia daugeliui miškuose gyvenančių organizmų rūšių, nes nyksta šios joms reikalingos gyvenamosios vietos:

1. Seni ir džiūstantys įvairių rūšių medžiai;
2. Įvairaus stambumo, amžiaus, apšvietimo, skirtingų rūšių medžių medienos liekanos (stovintys nudžiūvę medžiai, virtuoliai, stuobriai ir kt.);
3. Ilgai tam tikroje vietoje išliekantys miško elementai, pavyzdžiui, ilgai toje pačioje vietoje augantys nuolat drėgni šlapieji eglynai.

Saugomos teritorijos užima 11,5% visos Lietuvos teritorijos. Miškai užima 62% nacionalinių parkų ir 48% regioninių parkų teritorijos. Apie 28,6% Lietuvos miškų (I–III kategorijų miškai) saugoma arba juose taikomi tam tikri ūkininkavimo apribojimai. Daugumoje šių miškų leidžiami atrankiniai ir sanitariniai kirtimai, šalinami seni ir džiūstantys medžiai bei stambios medienos liekanos.

Miško vystymosi ypatumai ir kitos priežastys lemia tai, kad ypač svarbios biologinės įvairovės vertybės telkiasi fragmentiškuose, daugeliu atvejų labai nedideliuose miško plotuose, vadinamuosiuose „karštuose taškuose“. Šiuose plotuose, arba buveinėse, biologinė įvairovė yra nepaprastai didelė. Tai Kertinės Miško Buveinės (toliau – KMB), kurios, kaip žinoma, sudaro tik nedidelę dalį visų miškų, tačiau jose telkiasi palyginti daug kraštovaizdyje aptinkamų biologinės įvairovės elementų, ypač retų ar nykstančių rūšių. Žianant, kur yra tokios buveinės, galima didelių išlaidų nereikalaujančiais metodais išsaugoti didelę biologinės įvairovės dalį.

Būtina pabrėžti, kad biologinės įvairovės apsauga kertinėse miško buveinėse neturėtų būti laikoma galutine ir vienintele priemone, reikalinga nykstančiai miškingo kraštovaizdžio biologinei įvairovei išsaugoti.

Visų pirma, įvairių tipų KMB skaičius gali būti nepakankamas užtikrintai apsaugoti biologinės įvairovės elementams, kuriems išlikti būtinos įvairios aukštos kokybės buveinės.

Daugelis specializuotųjų rūšių priklausomos nuo ilgai toje pačioje vietoje išliekančių

buveinių; kai kurioms jų yra būtinos tam tikros miško savybės, nesusijusios su pastoviomis konkrečiomis teritorijomis arba buveinėmis. Daugelį šių rūšių galima išsaugoti adaptuojant tradicinius miško ūkininkavimo metodus, pavyzdžiui, nykstančių rūšių vabalus, kuriems gyventi reikalingos saulės atokaitoje augančios biologiškai senospušys ir stambios medienos liekanos, būtų galima lengviausiai išsaugoti paliekant šiuos kertinius elementus tradiciniuose plynuosiuose kirtimuose. Tokių organizmų kategorijai taip pat priklauso daugelio rūšių paukščiai, kurie tik iš dalies apsaugomi sukuriant platų KMB tinklą.

Būtina pabrėžti, kad kertinės miško buveinės yra plotai, skirti nykstančiai biologinei įvairovei išsaugoti. Šiame projekte vietoves arba teritorijas su ekologiniame gradiente kintančiu rūšių gausumu (beta-įvairove).

Kertinės miško buveinės – tarsi salos erdvėje, kurioje negali gyventi daugelio specializuotųjų buveinių rūšių organizmai. Siekiant išsaugoti atsinaujinančias šių rūšių populiacijas, ateityje gali tekti suformuoti didesnių ar mažesnių kompensuojančių teritorijų tinklą bei plitimo koridorius arba tarpines plitimo salas tarp kertinių miško buveinių.

Kertinių miško buveinių inventorizacijos tikslas – suteikti informacijos nustatant teritorijų planavimo strategiją ir sprendžiant miškų tvarkymo problemas.

Galima paminėti sritis, kuriose ateityje būtų galima panaudoti kertinių miško buveinių inventorizacijos rezultatus:

- Didelės biologinės įvairovės miškų apsaugos planavimas. Pagrindas kuriant saugomų miškų tinklą;
- Nacionalinių ir regioninių parkų, valstybinių rezervatų ir kitų saugomų teritorijų ribų ir zonavimo tikslinimas bei tvarkymo planų rengimas.
- Kertinių miško buveinių inventorizacija būtina miškų sertifikavimui, siekiant subalansuoto miškų ūkio.
- Projekto rezultatai leidžia pagrįsti poreikį miškų apsaugai ir tolesniam jų atkūrimui, siekiant išsaugoti biologinę įvairovę nacionaliniame lygmenyje.
- Inventorizacija suteikia informacijos apie faunor ir floros turtingą miško buveinių lokalizaciją visiems besidomintiems fiziniams ir juridiniams asmenims.
- Inventorizacija ir jos loginis pagrindas suteikia žinių apie miško ekologijos ir miškų ūkio veiklos tarpusavio ryšius.
- Inventorizacija pagrindžia tolesnį tam tikrų biologinių vertybių monitoringą miškuose.

KERTINĖS MIŠKO BUVEINĖS IR JŲ APSAUGA

Kertinių miško buveinių svarbą apibrėžia Lietuvos Respublikos biologinės įvairovės apsaugos strategija ir veiksmų planas:

„3.1.2. Miško ekosistemų apsauga

Tiksliam miško biologinės įvairovės apsaugos priemonių nustatymui būtina sudaryti tikslius miško buveinių žemėlapius, taip pat vykdyti specializuotą miškų būklės pokyčių monitoringą“.

Buveinė yra pakankamai homogeniška teritorija, kurioje gyvena specifiniai gyvūnai, grybai ir augalai.

Šiame projekte kertinė miško buveinė apibrėžiama kaip:

„Nepažeistas miško plotas, kuriame šiuo metu dideė tikimybė neatsitiktinai aptikti nykstančių, pažeidžiamų, retų ar saugotinų buveinių specializuotųjų rūšių“.

Buveinių specializuotosios rūšys dažniausiai įrašytos į Lietuvos raudonąją knygą (saugomos buveinių specializuotosios rūšys). Šiame projekte rūšys, kurios atitinka saugomų rūšių kriterijus, tačiau dėl praktinių priežasčių nėra įtrauktos į Raudonąją knygą (pavyzdžiui, daugelio rūšių grybai ir krūmiškos kerpės), prilyginamos saugomoms. Buveinių specializuotosios rūšys negali ilgą laiką išlikti miškuose, kuriuose vykdoma intensyvi ūkinė veikla. *Didelė tikimybė* jas aptikti yra pakankama išskirti tam tikrą miško plotą kaip kertinę miško buveinę.

Kertinės miško buveinės išskiriamos iš kitų miško buveinių pagal jų biologiškai vertingas savybes, pavyzdžiui: labai senus medžius, gausias stambios medienos liekanas arba pagal tam tikrus miško raidos pobūdžio nulemiamus požymus.

Kertinių miško buveinių plotas nėra ribojamas; *jos tik pažymi, kad tam tikra miško buveinė yra biologiškai vertinga*. Kertinė miško buveinė gali būti tiek pavienis labai stambus medis (pavyzdžiui, ąžuolas), tiek miško sklypas, užimantis daugelį hektarų.

Teritorija, kuri greitai (kelių dešimtmečių bėgyje) turėtų tapti kertine miško buveine,jeigu joje bus ūkininkaujama palaikant esančias biologinės įvairovės vertybes, vadinama *Potencialia kertine miško buveine* (PKMB).

Kas nėra kertinė miško buveinė?

Pasitaiko teritorijų, kuriose aptinkami saugomų rūšių organizmai, tačiau tai nėra buveinių specializuotosios rūšys, jos nepriklauso nuo ypatingų miško savybių ar nuo jo raidos ypatumų, o tik atsitiktinai gyvena toje vietoje. Tokia teritorija neturėtų būti laikoma kertine miško buveine. Tokie atvejai dažni, kai susiduriama su kai kurių saugomų rūšių induočiais augalais arba netoli rūšies arealo ribos esančiomis populiacijomis.

Išskiriant kertines miško buveines, negalima remtis nykstančiomis rūšimis, susijusiomis su miškuose išsibarsčiusiais elementais, tačiau nepriklausomomis nuo konkrečių vientisų teritorijų arba buveinių. Pavyzdžiui, baltnugariams geniams (*Dendrocopus leucotus*) maitintis reikalingas pakankamas džiūstančių ar negyvų lapuočių medžių kiekis jų teritorijos ribose. Lapuočiai nebūtinai turi telktis vienoje vietoje (kertinėje miško buveinėje), bet gali būti išsisklaidę visoje miško teritorijoje. Gyvenantys baltnugariai geniai dažniausiai rodo, kad kai kurie miško sklypai jų gyvenamosios teritorijos ribose pasižymi kertinių miško buveinių savybėmis, bet apskritai paliekant miške pakankamą džiūstančių lapuočių medžių ir negyvos medienos kiekį. Šiai kategorijai priskiriama daugelio rūšių gyvūnai, turintys dideles gyvenamąsias teritorijas.

Ekosistemų stabilumas ir ekologinis pastovumas

Ekosistemų stabilumas ir ekologinis pastovumas gali būti nagrinėjamas tiek laiko, tiek teritorijos atžvilgiu. Vienas iš ekosistemų pastovumo laike pavyzdžių gali būti ekosistemų migracija, nulemta besiplečiančių kontinentinių ledynų. Šiuo atveju klimato sąlygų kaita yra gana lėta, lyginant su rūšių kartų kaita, todėl buveinių specializuotosios rūšys migruoja kartu su savo gyvenamąja aplinka. Pavyzdžiui, šlapiesiems eglynams būdingas toks ekologinis pastovumas laike, nors ledynmečiu jie augo Vidurio Europoje, o tarpledynmetyje – Šiaurės Europoje. Teritorinis šlapiųjų eglynų pastovumas suprantamas

kaip bendrijos stabilumas tiek toje pačioje buveinėje, tiek geografinėje teritorijoje. Kitaip tariant, kertinės miško buveinės erdvinis pastovumas dažniausiai suprantamas kaip ekosistemų stabilumas tam tikrose buveinėse. Ilgalaikis tam tikros buveinės išlikimas vienoje vietoje užtikrina pastovias gyvenimo sąlygas buveinių specializuotosioms rūšims.

Kertinėms miško buveinėms atpažinti naudojama keletas kertinių kraštovaizdžio ir biologinių elementų bei rūšys indikatorės. Tai, kad teritorijoje aptinkama pavienė rūšis indikatorė, dar nereiškia, kad ši teritorija yra kertinė miško buveinė – tam nustatyti reikalingas kompleksinis keleto veiksnių įvertinimas. Pavyzdžiui, sausuose pušynuose aptinkama tik kelių tinkamų rūšių indikatorių organizmų. Tuo pat metu šiuose miškuose tarpsta daugybė specializuotųjų rūšių, daugiausia vabalų ir grybų. Šiuos organizmus sunku aptikti ir dažnai jie lieka nepastebėti, tiriant netinkamu laiku, todėl daugeliu atvejų tenka pasikliauti kertiniais elementais, kurie rodo, kad teritorija tinkama įsikurti specializuotosioms rūšims.

Kodėl svarbu surasti ir išsaugoti kertines miško buveines?

Kertinės miško buveinės aptinkamos neatsitiktinai: visuomet yra priežasčių, sąlygojančių tai, kad KMB yra įsikūrusi tam tikroje konkrečioje vietovėje. Šios priežastys daugeliu atvejų susijusios su kraštovaizdžio elementais, teritorijos raida, kai kada su specifinėmis gyvenamosios vietos sąlygomis. Dažnai keleto nykstančių rūšių organizmai gali būti paplitę vienoje KMB, tačiau neaptinkami aplinkiniuose miškuose. Kertinė miško buveinė dažniausiai jautriai reaguoja į staigius aplinkos tvarkymo sąlygų pokyčius arba į nutrūkusią veiklą, lėmusią kertinės miško buveinės susiformavimą. Sunaikintai KMB atsistatyti dažniausiai reikia labai daug laiko. Plynas miško kirtimas gali ilgai toje pačioje vietoje augančiame šlapiame eglyne greičiausiai taptų negrįžtamu žingsniu, matuojant subjektyviais žmogaus laiko suvokimo matais. Dėl šių priežasčių KMB ypač svarbios miškų biologinės įvairovės apsaugai. Siekiant išvengti skaudžių klaidų ir išsaugoti biologinę įvairovę ekonomiškai efektyviausiomis priemonėmis, svarbu žinoti, kur yra įsikūrusios kertinės miško buveinės.

PAGRINDINIAI KERTINIŲ MIŠKO BUVEINIŲ TIPAI

- **A. Sausi ir vidutinio drėkinimo spygliuočių ir mišrūs miškai**
  - A.1. Eglynai ir mišrūs miškai su eglėmis
  - A.2. Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis
- **B. Sausi ir vidutinio drėkinimo lapuočių miškai**
  - B.1. Plačialapių miškai
  - B.2. Kiti lapuočių miškai
- **C. Šlapieji miškai**
  - C.1. Šlapieji juodalksnynai ir beržynai
  - C.2. Šlapieji eglynai ir mišrūs miškai su eglėmis
  - C.3. Pelkiniai pušynai ir beržynai
  - C.4. Šlapieji plačialapių miškai

KERTINĖS MIŠKO BUVEINĖS, SUSIJUSIOS SU KRAŠTOVAIZDŽIO ELEMENTAIS

- **D. Vandens telkinių pakrančių šlaitai**
  - D.1. Upės šlaitas
  - D.2. Ežero arba šlapynės šlaitas
  - D.3. Upelio šlaitas
- **E. Lėkšti vandens telkinių krantai (užliejami miškai)**
  - E.1. Upės salpa
  - E.2. Upelio salpa
  - E.3. Ežero krantas
- **F. Kitos vandens veikiamos kertinės miško buveinės**
  - F.1. Išdžiūstančio vandens telkinio krantas
  - F.2. Šaltiniuota vieta
  - F.3. Karbonatingos žemapelkės arba drėgnos pievos pakraštys
  - F.4. Bebravietė

KERTINĖS MIŠKO BUVEINĖS, SUSIJUSIOS SU PAŽAIDOMIS IR MIŠKO SUKCESIJA

- **I. Gaisravietės**
- **J. Medžiais apaugusios naudojamos arba apleistos pievos ir ganyklos**
  - J.1. Seniai užžėlusi medžiai apaugusi pieva arba ganykla
  - J.2. Neseniai užžėlusi medžiais apaugusi pieva arba ganykla
  - J.3. Tebešienaujama
  - J.4. Tebeganoma medžiais apaugusi ganykla
- **K. Medžiai milžinai**
  - K.1. Pavienis medis milžinas
  - K.2. Medžių milžinų grupė
- **L. Senas parkas**
- **M. Miško sala dirbamuose laukuose**

KMB tvarkymo ir apsaugos priemonės bei apsaugos statusas

KMB tipas	KMB potipis	Tvarkymo/apsaugos priemonės	Reikalingas apsaugos statusas
A	A1	Jokių ūkinių priemonių arba atrankiniai kirtimai (LP, E)	Pastovus
	A2	Jokių ūkinių priemonių arba atrankiniai kirtimai (E)	Pastovus
B	B1	Jokių ūkinių priemonių arba atrankiniai kirtimai (E)	Pastovus
	B2	Jokių ūkinių priemonių arba atrankiniai kirtimai (E)	Pastovus
C	C1	Jokių ūkinių priemonių arba atrankiniai kirtimai (E)	Pastovus
	C2	Jokių ūkinių priemonių	Pastovus
	C3	Jokių ūkinių priemonių	Pastovus
	C4	Jokių ūkinių priemonių arba atrankiniai kirtimai (E)	Pastovus
D	D1	Jokių ūkinių priemonių	Pastovus
	D2	Jokių ūkinių priemonių	Pastovus
E	E1	Jokių ūkinių priemonių arba atrankiniai kirtimai (E)	Pastovus
	E2	Jokių ūkinių priemonių arba atrankiniai kirtimai (E)	Pastovus
	E3	Jokių ūkinių priemonių arba atrankiniai kirtimai (E)	Pastovus
F	F1	Jokių ūkinių priemonių	Pastovus
	F2	Jokių ūkinių priemonių	Pastovus
	F3	Atrankiniai kirtimai (medžiai, krūmai), ganiava, šienavimas	Pastovus
	F4	Jokių ūkinių priemonių	Pastovus/laikinas
G		Jokių ūkinių priemonių	Pastovus
H	H1	Jokių ūkinių priemonių	Pastovus
	H2	Jokių ūkinių priemonių	Pastovus
I		Jokių ūkinių priemonių	Pastovus/laikinas
J	J1	Atrankiniai kirtimai (E, LP, krūmai), ganiava, šienavimas, mozaikiškumo palaikymas	Pastovus
	J2	Atrankiniai kirtimai (E, LP, krūmai), ganiava, šienavimas, mozaikiškumo palaikymas, pievų atkūrimas	Pastovus
	J3	Atrankiniai kirtimai (E, LP, krūmai), šienavimas, mozaikiškumo palaikymas	Pastovus
	J4	Atrankiniai kirtimai (E, LP, krūmai), ganiava, mozaikiškumo palaikymas	Pastovus
K	K1	Medžių ir krūmų kirtimas 2-5 m atstumu nuo lajos perimetro	Pastovus/laikinas
	K2	Medžių ir krūmų kirtimas 2-5 m atstumu nuo lajos perimetro	Pastovus/laikinas
L		Medžių ir krūmų kirtimas, ganiava, šienavimas arba, parko atkūrimo atveju, tvarkymas pagal parko tvarkymo planą	Pastovus/laikinas
M		Atrankiniai kirtimai, ganiava, šienavimas, mozaikiškumo palaikymas	Pastovus/laikinas

TINKAMIAUSIOS PRIEMONĖS BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS VERTYBĖMS IŠSAUGOTI

(pagal „KMB inventorizavimo metodiką“, 2002)

PAGRINDINIAI KERTINIŲ MIŠKO BUVEINIŲ TIPAI

A. SAUSI IR VIDUTINIO DRĖKINIMO SPYGLIUOČIŲ IR MIŠRŪS MIŠKAI

A.1. Eglynai ir mišrūs miškai su eglėmis

Miškuose, kuriuose dauguma biologinės įvairovės vertybių susijusios su eglėmis, geriausias tvarkymo metodas – jokių ūkinių priemonių. Tuo atveju, kai pusiau natūralūs eglynai vystosi į pirmykščius miškus, galima iškirsti dalį jaunesnių beržų, siekiant suformuoti retmes. Miškuose, kuriuose dauguma biologinės įvairovės vertybių susijusios su lapuočiais, ir yra pavojus, kad eglių įsigalėjimas pradės neigiamai veikti šias vertybes, geriausia būtų iškirsti dalį eglių pomiškio ir/arba jaunesnių medžių, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas lapuočiams.

A.2. Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis

Geriausias tvarkymo metodas – jokios ūkinės veiklos. Miškuose, kuriuose dauguma biologinės įvairovės vertybių susijusios su pušimis ir/arba lapuočiais medžiais, ir yra pavojus, kad eglių įsigalėjimas pradės kenkti šioms vertybėms, geriausia būtų iškirsti dalį eglių, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas pušims ir lapuočiams. Kai kurios pažaidos (pavyzdžiui, gaisrai) biologinėms vertybėms nekenkia. Kai kada gali būti reikalingi valdomi miško gaisrai. Sausuoliai ir medienos nuokritos turi būti paliekami buveinėje.

B. SAUSI IR VIDUTINIO DRĖKINIMO LAPUOČIŲ MIŠKAI

B.1. Plačialapių miškai

B.2. Kiti lapuočių miškai

Daugeliu atvejų geriausias tvarkymo metodas – jokių ūkinių priemonių, Tuo atveju, kai miškai kilę iš senovinio kultūrinio kraštovaizdžio, juose dažnai plinta eglės. Jeigu tai kelia pavojų su plačialapiais medžiais susijusioms biologinės įvairovės vertybėms, egles reikėtų iškirsti. Džiūstantys medžiai arba medienos liekanos neturėtų būti šalinamos, nebent tai reikalinga gyvulių ganymui.

C. ŠLAPIEJI MIŠKAI

C.1. Šlapieji juodalksnynai ir beržynai

Daugeliu atvejų geriausias tvarkymo metodas – jokių ūkinių priemonių. Siekiant išlaikyti šiose KMB drėgną mikroklimatą, būtina palikti 20–40 m apsauginę juostą, jeigu šalia plynai kertamas miškas. Jeigu prieš kurį laiką nusausintose buveinėse plinta eglės, ir tai kelia pavojų esančioms biologinėms vertybėms, geriausia būtų dalį eglių iškirsti. Šiuo atveju buveinėse turi būti nedaug su eglėmis susijusių biologinės įvairovės vertybių; taip pat būtina įsitikinti, kad taikomos tvarkymo priemonės ateityje bus palankios esančioms vertybėms. Džiūstantys medžiai ir medienos liekanos neturėtų būti pašalinamos iš buveinių. Kertinių miško buveinių sausinimas pražūtingas jų biologinės įvairovės vertybėms.

C.2. Šlapieji egynai ir mišrūs miškai su eglėmis

Daugeliu atvejų geriausias tvarkymo būdas – jokių ūkinių priemonių. Jeigu šalia yra plynai kertamas miškas, reikėtų palikti 20–40 m apsaugos juostą, siekiant išlaikyti šiose KMB drėgną mikroklimatą. Džiūstantys medžiai ir medienos liekanos neturėtų būti pašalinamos iš buveinių. Kertinių miško buveinių sausinimas pražūtingas jų biologinės įvairovės vertybėms.

C.3. Pelkiniai pušynai ir beržynai

Daugeliu atvejų geriausias tvarkymo būdas – jokių ūkinių priemonių. Čia gana dažnai pasireiškia natūralūs pažeidžiantys veiksniai (gaisrai); jie šio tipo kertinėms miško buveinėms grėsmės nekelia. Kai kada tvarkant buveines gali būti reikalingi kontroliuojami miško gaisrai. Džiūstantys medžiai ir medienos liekanos neturėtų būti pašalinamos iš buveinių;

C.4. Šlapieji plačialapių miškai

Daugeliu atvejų geriausias tvarkymo būdas – jokių ūkinių priemonių. Siekiant išlaikyti šiose kertinėse miško buveinėse drėgną mikroklimatą, būtina palikti 20–40 m apsaugos juostą, jeigu šalia plynai kertamas miškas. Jeigu dėl ankstensio nusausinimo buveinėse plinta eglės, ir tai kelia pavojų esančioms biologinėms vertybėms, geriausia būtų žiemą dalį eglių iškirsti. Šiuo atveju buveinėse turi būti nedaug su eglėmis susijusių biologinės įvairovės vertybių; taip pat būtina įsitikinti, kad tvarkomos priemonės ateityje bus palankios esančioms vertybėms. Džiūstantys medžiai ir medienos liekanos neturėtų būti pašalinamos iš buveinių.

KERTINĖS MIŠKO BUVEINĖS, SUSIJUSIOS SU KRAŠTOVAIZDŽIO ELEMENTAIS

D. VANDENS TELKINIŲ PAKRANČIŲ ŠLAITAI

D.1. Upės šlaitas

D.2. Ežero arba šlapynės šlaitas

D.3. Upelio šlaitas

Palankiausias tvarkymo būdas – jokios ūkinės veiklos. Siekiant išlaikyti drėgną mikroklimatą, aplink kertinę miško buveinę turėtų būti paliekama 20–40 m apsaugos zona, bent jau pietinėje plyno kirtimo pusėje.

E. LĖKŠTI VANDENS TELKINIŲ KRANTAI (UŽLIEJAMI MIŠKAI)

E.1. Upės salpa

E.2. Upelio salpa

E.3. Ežero krantas

Palankiausias tvarkymo būdas – jokios ūkinės veiklos. Sausinimas arba tėkmės reguliavimas neigiamai veikia ekosistemą. Jei dėl hidrologinio režimo reguliavimo buveinėse plinta eglės, ir tai kelia pavojų biologinės įvairovės vertybėms, geriausia būtų egles iškirsti. Šiuo atveju buveinėse turi būti nedaug su eglėmis susijusių biologinės įvairovės vertybių; taip pat būtina įsitikinti, kad taikomos tvarkymo priemonės ateityje bus palankios esančioms vertybėms. Be to, išlieka pavojus pažeisti kitų rūšių medžius ir dirvožemį. Nuolat čia augusių rūšių medžiai gali išlikti netgi nusausintose buveinėse, jeigu šio veiksnio poveikis nėra didelis, tačiau rūšių santykis gali pakisti. Siekiant išlaikyti drėgną mikroklimatą, aplink kertinę miško buveinę turėtų būti paliekama 20–40 m apsaugos zona, bent jau pietinėje plyno kirtimo pusėje.

F. KITOS VANDENS VEIKIAMOS KERTINĖS MIŠKO BUVEINĖS

F.1. Išdžiūstančio vandens telkinio krantas

F.2. Šaltiniuota vieta

Palankiausias tvarkymo būdas – jokios ūkinės veiklos. Siekiant išlaikyti drėgną mikroklimatą, aplink šio tipo kertines miško buveines turėtų būti paliekama 20–40 m apsaugos zona, jeigu šalia vykdomi plyni kirtimai. Netgi už kelių kilometrų nuo šaltiniuotos vietovės vykdoma sausinamoji melioracija gali būti pražūtinga biologinėms vertybėms. Jeigu šaltinuota vieta vaizdinga arba yra kitaip naudojama, būtina įrengti medinį lieptelį, siekiant išvengti dirvožemio suardymo.

F.3. Karbonatingos žemapelkės arba drėgnos pievos pakraštys

Jeigu medžiai ir krūmai pradeda gožti buveines, juos galima pasirinktinai praretinti. Kad šlapiose karbonatingose pievose neįsiveistų krūmai, joms reikalingas vidutinio intensyvumo ganymas, taip pat labai padedantis atsigauti konkurencijai neatsparioms rūšims. Sausinimas pražūtingas šių buveinių biologinei įvairovei, todėl draudžiamas. Jeigu šalia vykdomi plynieji miško kirtimai – turėtų būti paliekama bent 20 m pločio apsaugos zona, siekiant išvengti hidrologinio režimo sutrikdymo.

F.4. Bebravietė

Geriausias tvarkymo būdas – nevykdyti jokios ūkinės veiklos. Bebrų užtvankos šiose KMB neturėtų būti ardomos.

G. NEDIDELĖS SALOS IR PUSIASALIAI VANDENS TELKINIUOSE BEI ŠLAPŽEMĖSE

Geriausias tvarkymo būdas – nevykdyti jokios veiklos. Šiose buveinėse nuolat pasireiškia gamtiniai pažeidžiantys veiksniai (gaisrai, vėjavartos ir kt.), gausu pereinamųjų zonų tarp skirtingų ekosistemų, todėl siekiant išsaugoti biologinę įvairovę, šių veiksnių įtaka turi išlikti nepakitusi.

H. STATŪS ŠLAITAI

H.1. Šaitas

H.2. Raguva

Geriausias tvarkymo būdas – nevykdyti jokios ūkinės veiklos. Jeigu šiaurės ekspozicijos šaito papėdėje plynai kertamas miškas, siekiant išlaikyti drėgną mikroklimatą aplink KMB turėtų būti paliekama 20–40 m pločio apsaugos zona.

KERTINĖS MIŠKO BUVEINĖS, SUSIJUSIOS SU PAŽAIDOMISIR MIŠKO SUKCESIJA

I. GAISRAVIETĖ

Tinkamiausia priemonė – nevykdyti jokios ūkinės veiklos. Bent iš dalies reikia leisti miškui atželti natūraliai, negalima šalinti džiūstančių medžių ar medžių liekanų. Kai kuriais atvejais šio tipo KMB gai natūraliai išnykti, galutinai suirus apdegusių medžių liekanoms.

J. MEDŽIAIS APAUGUSIOS NAUDOJAMOS ARBA APLEISTOS PIEVOS IR GANYKLOS

J.1. Seniai užžėlusi medžiais apaugusi pieva arba ganykla

J.2. Neseniai užžėlusi medžiais apaugusi pieva arba ganykla

J.3. Tebešienaujama medžiais apaugusi pieva

J.4. Tebeganoma medžiais apaugusi ganykla

Kadangi šios KMB kilusios iš buvusio žemės ūkio kraštovaizdžio, joms išlaikyti paprastai reikalinga ūkinė veikla. Norint išlaikyti šių KMB bioįvairovę reikia:

- šalinti plintančias eglės ir kai kuriuose lapuočius medžius;
- išlaikyti esamą medžių ir krūmų mozaiką; palaikyti neužžėlusias atviras vietas ir medžiais apaugusių pievų pakraščius;
- išsaugoti senus medžius ir senus krūmus;
- nešalinti iš buveinių džiūstančių medžių ir medžių liekanų;
- išlaikyti ganiavą ir šienavimą, kurie teigiamai veikia bioįvairovės išsaugojimą. Jei tebėra išlikusios rūšys, rodančios ilgą žolių dangos pastovumą, reikėtų įvertinti mišku apaugusios pievos atstatymo galimybes;
- atstatant peivą, nevartoti trąšų ir pesticidų.

K. MEDŽIAI MILŽINAI

K.1. Pavienis medis milžinas

K.2. Medžių milžinų grupė

Pavienis medis milžinas dažnai būna išaugęs atviroje vietoje, ir tiek pats medis, tiek ant jo gyvenančios specializuotosios rūšys reikalauja saulės atokaitos. Norint išsaugoti biologinę įvairovę, reikia aplink iškirsti kitus medžius ir krūmus, paliekant bent 2 m pločio tarpą nuo toliausiai iš medžio lajos išsišovusių šakų iki arčiausiai stovinčio medžio. Jei medžiai milžinai pradėjo augti tankiame miške, jį supančios aplinkos nereikėtų keisti. Netgi nuo žemės nereikėtų rinkti nukritusių šakų, išskyrus atvejus, kai medis auga prie kelio ar kai jos trukdo žemėnaudai. Tai netaikytina, jei pavieniai biologiškai seni medžiai auga tankiuose medynuose, kuriuose dominuoja eglė. Tokiuose medynuose būtina šalinti aplink ąžuolus augančias egles. Tai padės prailginti medžių gyvavimo trukmę.

L. SENAS PARKAS

Kadangi šio tipo buveinės sukurtos žmogaus, reikalingas šioks toks ūkinis įsikišimas. Senus medžius su plačiomis lajomis reikia saugoti nuo jaunų juos gožiančių medžių. Galimas saikingas ganymas ir šienavimas. Priešingai negu kitaip tvarkomuose parkuose, šio tipo buveinėse turi būti paliekama visa negyva mediena.

M. MIŠKO SALA DIRBAMUOSE LAUKUOSE

Tai dažniausiai išsibarstę nedideli miškeliai, kuriuose vyrauja įvairių rūšių medžiai, dažniausiai beržai arba pušys. Daugeliui tokių miškų būdingas pamiškės efektas, sukuriantis papildomas ekologines nišas įvairiems organizmams, daugiausiai vabzdžiams ir paukščiams. Šiuose miškuose dažnai buvo ar tebeganoma, taip pat pasirinktinai kertami medžiai. Kai kada šiose buveinėse nebuvo vykdoma jokia ūkinė veikla, todėl jose gali išlikti biologinės įvairovės vertybių, susijusių su senais medžiais, negyva mediena arba pamiškėmis.